وەرگێڕانی پێچەوانە … عەباس جەمیل جەماو

جەنگێك لەگەڵ ڕۆشنبیری ساختەكار

هەموو شتێك سنووری خۆی هەیە، سیاسەت، پەیوەندیی، ئارامگری، زیادەڕۆیی، منجێی كردن لە بەهەڵەدا بردنی خۆنەر بەبیانووی خزمەتكردنی ئەدەبیاتی كوردی و گرنگیدان بە زمان و كولتوورەكەی، جەنگێكە كە یەخەی خوێنەری كوردی گرتووە، هەموو ئەمانە لەو گرێیەوە سەرچاوە دەگرێ كە بڕمان ناكێتەوە، ئەویش گرێی خۆبەكەمزانینە، بەتایبەتی لەنێو ئەدەب و ڕۆشنبیری كوردی كە ناتوانن دەقی خۆمالی بكە نبە زمانە زیندووەكان.
لێرە بەدواوە كە دەبینین ئەو بەناو خزمەتە زیانی زیاترە لە سوود، كەواتە ئیتر دەبێ بەو ئاراستەیە و بەو ڕێكەوتنەی نێوان بەناو وەرگێڕو بەناو خزمەتكارانەی ئەدەب و زمانی كوردی بڵێین ستێپ، ئیتر بەسە ژەهر دەرخواردی خوێنەری كورد دەدەن بەناوی خزمەت، ئیتر بەسە ئەم پاشاگەردانیەی، كە بەناو دەزگا چاپەمەنی و دەزگا ڕۆشنبیرییەكانەوە دەیكەن، كە بەئاقاری خزمەتكردنی گروپچێتی و شارچێتی و حیزبچێتی پەلیهاویشتووە.
لەبەرامبەردا بڕێَین كاتێتی وەرگێڕانی دەقی بیانی بووەستێت و وەرگێڕانی پێچەوانەوە بكرێتە هەمەت و خزمەت بە كتێبخانەی كوردی، بەواتای دەوڵەمەندكردی كتێبخانەی بیانی و عەرەب و فارس و تورکی و هتد، بە كتێبی كوردی بەڵام بە زمانی ئەوان، ئەمەش هەم بۆ ئەوان باشترە و دەماننناسن، هەم بۆ جالیەی كوردی و هەم بۆ خزمەتی ئینسانی و هەم بۆ ئەو وزە و توانا كوردیانەی، كە جگە لە كورد كەس نایاننناسێ.
هەبەت من بەو ڕەهایەش قسە ناكەم، كە توانایی زۆرێك لە وەرگێڕەكان سفر بكەمەوە، بەڵكو ئەگەر سەردەمێك ئەوان نەبونایە ئاگامان لە ئەدەبیات و ڕۆشنبیری گەلان نەدەبوو، بەڵام ئیتر بەسە، لەپەنای ئەم توانایانەوە ژەهر لە كتێبخانەی كوردی بڕژێن.
هاوكات بەدەر لەموجامەلە یان هەڵرشكردنەسەر لایەك، دەمەوێت لەكەی قسەكان بەڵانسی ویژدان سەنگی مەحەك بێ و بۆ هەر تەوەرێك بەپێی داتا و ئیتیكی نووسین، ئاماژەیان پێ بكەین، سەرەتایترین تەوەری ئەم بابەتەیش، ئاماژەدان بەبیرۆكەی (وەرگێڕانی پێچەوانەیە)، كە دوای ئەوەی تێگەیشتم چەند ساڵێك لەمەوبەر سمكۆ محەمەدی نوسەر و

ڕۆژنامەنووس ئەم تەرحەی کردبوو، کە لەئەزمونی سەفەرەکانی بۆ کتێبخانەکانی عەرەبی و فارسی و ئەوروپییەکان، وەکو خۆی دەیگێڕتەوە، کە خاڵین لە کتێبی کوردی، هەروەها پێشتر لەچەند وتارێکیدا لەسەر ئەم بابەتە نووسیبووی لەساڵەکانی 2009 و 2014، پاشان لەئاکاونتی فەیسبووکی یوسف مەنتك، کە بەویژدانەوە باسی بابەتێك کردووە جارێکی تر بابەتەکە سەرنجی راکێشام بۆ نووسین، کە گروپێك چۆن بەناهەق خەونەکانی نووسەر لەچاڵ دەنێن، بەکەڵك وەرگرتن لە بیرکەرەوەی و لەجیاتی بڕەودان بەو پڕۆژەیەو بەنیشتیمانی کردنی، خراپ کەڵکیان لێوەرگرت و بەشەخسەنە کرا، هەروەك چۆن لەرابووردا چەندین دەزگای زەبەلاحی وەك (ئاراس و سەردەم) و (ئینستیتۆی کەلەپوری کورد لەسلێمانی) لەبری خزمەتکردنی گشتی، خرانە خزمەت چەند کەسێکەوە.
زۆر جار دەبینین لە وەرگێڕانی دەقێکی بیانیدا، کێشەی هەرە گەورەی وەرگێڕان، دەستەوەستانی وەرگێڕە یان زانەبوونێتی لەگەیاندنی ماهیەت و بونیادە جەوهەرییەکانی دەقە وەرگێڕدراوەکە، بۆ وشە و مەبەستەکانی دەقە بنەڕەتییەکە، لەکاتێکدا هەر زمانێکیش دەگەڵتەوە بۆ ڕەشنبیرییەکی تایبەت و دیاریکراو، کە دواتر وەرگێڕ وشەکە دەگوازێتەوە بۆ زمانێکی تر، هەروەها نزیککردنەوەی ئەو ڕەشنبیرییە و سوودوەرگرتن لە کارشناسی یەکتر لەزمانەکان، لەچوارچێوەی کرداری گواستنەوەی بابەتی پشتبەستوو بە بنەما زانستییەکانی زمانزانی و زمانەوانی و لکاندنی بە زانیارییەکانەوە.
بەڵام دەبینین زیاتر لە نیو سەدەیە وەرگێڕی ئێمە ناتوانێت ئەو وشەیە بگوازێتەوە بەشێوە کاریگەرەکەی، کە بتوانێت هەستی خاوەن وشەکە وەك خۆی بگوازێتەوە بۆ زمانە دیاریکراوەکەی کە مەبەستێتی، یان ناتوانێ کورد بناسێنێ، چەند ڕەهەندێك وەردەگرێت، ئەویش یان ئەوەتا نایانەوێ دەقی کوردی بناسرێ، یان نایانەوێ بیسەلمێنن زمان نازانن، یان نایانەوێ توانا و بەهرەی نووسەرەکان بناسرێ بەئەوانی تر، وەڵامەکە هەر کام لەو ڕەهەندانە بێ، وەڵامێکی لاوازە و قانیع پێکەر نییە.
هاوکات ئێمە شاهیدی ئەوەین، کە لەدوای سالی 1991 تا ئاستێکی باش ئەدەب و ڕەشنبیری و نووسینی کوردی ئازادییەکی بە خۆیەوە بینی، کەچی لەپەنا ئەم ئازادییەوە دونیایەك هەڵەی زمانەوانی و ئیدیۆمی بۆ مانا لە وەرگێڕانی ئەو دەقانە بینران و دواتر شاردرانەوە.
لەم ڕوانگەوە بۆ زیاتر قسەکردن لەسەر جۆرەکانی کەتنی ئەدەبی و بەربەست و ڕێگرییەکانی بەردەم کاری جدی و کوشتنی سەلیقە و توانا کەسیەکان و گاڵتەجارییەکانی گروپچێتی و شارچێتی و حیزبچێتی و

چەند تەوەرێکی تر دەخەینە ڕوو لە میانی چەند چاپتەرێکدا.
لەخشتەبردنی خوێنەر
ئەوەی لە زۆرێك لە وەرگێڕی کوردی دەبینین، ئەوەیە تەنها زمانە سەرەکییەکەی زمانزانی شارەزایە ئەویش بەکەمی، بێ نموونە ئەوان هیچیان گرنگی بەئیدیۆمی زمانەکانی تر نادەن یان شارەزا نیین، هەروەها ئەفسانە و شێوەزارو بن زمانەکانی تر نازانن، لەکاتێکدا هەمووان ئەوە دەزانیین هەر دەقێکی ڕەسەن پێیەتی لە ئەفسانە و شێوەزارو ئیدیۆمی ئەو زمانانە، کەچی خوێنەری کورد شارەزاییەکی لەو کێدە زمانەوانیانە وەرنەگرتووە، کە وەرگێڕی کوردی پێی بەخشیوە، بەم هۆیەوە زۆرێك لە وەرگێڕەکان لە زۆر بۆنەی ئەدەبیدا ڕووبەڕووی شەرم و ڕەخنەی توند دەکاتەوە، بێ نموونە.

• لە وەرگێڕانی بەشێك لە کتێبی (تاجر و البندقیه)ی شکسپیر لەیەکەم وشەوە، وەرگێڕ وەك گەمژەیەك پێناسەی ئاستی وشیاری و ڕۆشنفیکری خۆی دەکات، ڕووی ڕاستەقینەی خۆی لەناونیشانی کتێبەکەوە دەخاتەڕوو و بەسەقەتی تەرجەمەی دەکات، لەژێر ناوی (بازرگان و تفەنگ(، کە ئەمە دەیان جار لە کۆنفرانس و ڤیستیڤاڵەکان و نوسین بەکۆمیدیا باسکراوە.
• لە وەرگێڕانی کتێبی (الرجال یحلقون فی السماۆ) دەکرێتە کوردی بەشێوەیەکی گاڵتەجاڕی (پیاوەکان لە ئاسمان تەراش ئەکەن.
• کتێبی (ئانا کارنینا)ی لیۆن تۆلستۆی دەکرێتە (من و کارنینا(.
• کتێبی (جانتا)ی بزورگی عەلەوی، کە لەکۆمەڵە چیرۆکێك پێك دێت، کە لەخانەی اربیل بێ چاپ و بڵاوکردنەوە دوای وەرگێڕانی چاپ دەکرێت، پاش خوێندنەوەی دەقە بنەڕەتییەکەی ئەتوانی هەزار و یەك سوێند بخۆیت، کە ئەمە نەئیشی عەلەوییە و نەکاری ئەو بێت، هەروەها لەکوردیش ناچێت هێند بەسەقەتی تەرجەمە کراوە، بەتایبەت لەڕووی زمانەوە.
یان بەدەیان جار بینیومانە وەرگێڕەکان داماون بەدەست وشەیەکی کەلەپوری کوردییەوە کە بنەمای زمانە، ئەویش لەبری بەکارهێنانی وشەی پوش، نووسیویانە گیای وشك.
هەروەها چەندین نموونەی تر هەیە لەو هەمەتی وەرگێڕانەی زمانەکانی دیکە بێ کوردی بەبێ هیچ فلتەرێك چاپ کراون.
بەدەر لەمانە کە نامەوێ زۆری لەسەر بڕۆم، نموونەی ریزبەندی ناوی شاعیرەکانی ئێستا و ئەوانەی پێش ئێمە، دەبینیت لە کتێبی (ئەنتۆلۆژیای شیعری کوردی) ناوی کەسانێکی ئاست نزم لە نووسینی شیعردا پێش ناوی مەحوی دێت، ئەبێ ئەم هەوڵە نەزۆکە چی ناوێکی لێ بنرێت..!؟

هەروەها لە (ئەنتەلۆژیای چیرۆکی کوردی) هەمان شت، کە لەنووسینی د. هیمداد حوسێنی. هەیە.
باشە ئەبێ منی خوێنەر چ گوناهێکم کردبێ وا بەم دەردەمان ببەن و لەبری چێژی زیهنی و ئاشنابوون بە دەوروبەر، ئەم هەموو ژەهرەمان دەرخوارد بدەن.
لەهەمووشی ناشیرینتر پرسەی بەچاپگەیاندنی سەدان کتێبی کرچ و کاڵ و دروستکردنی سەدان کەلکە نووسەر، لە ئەنجامی ئەو ململانێ حیزبی و شارچێتییەی، کە لەناو یەکێتی نووسەرانی کورد دەکرا، لەپەنا پەردەی زیاد کردنی ئەندام و فراوانکردنی پانتاییەکە، سەرەتایترین مەرجی وەرگرتنی ئەندام لە ریزی یەکێتی نووسەران و ناساندنیان وەك نووسەر، چاپکردنی کتێبە و دەبێ دوو کتێب کەمتری نەبێ، کە ئەمەش بێ خێی حەشاماتێکی کەلکە نووسەری لە ناو کایەکە قیت کردەوەو وەك نووسەر ناساندنی و پێناسی ئەندامێتیشی بێ دروست کردن، ئەمە لە هەردوو سەندیکای رۆژنامەنووسان و هونەرمەندانیش پەیەوکرا، کە زیاتر بێ مەبەستی بەدەستهێنانی دەنگبوو، کە لەکاتی کۆنفرانس و کۆنگرەکاندا دەنگی پێویست مسۆگەر بکەن.

دەزگا چاپەمەنییەکان و دوکانی کتێب

سەرباری ئەو شەڕ فرۆشانە، کە یەخە بە رەوتەکە بەرنادەن، سەردەمێکی ناجۆر هاتە ئاراوە لە سلێمانی و هەولێر، بێ گەانەوە بێ هیچ پەنسیپێکی زانستی یان بێ گودانە ئیتیکی رۆشنگەری، کەمەك گەنجی نەخوێندەواریان هێناوەتە کایەوەو دەزگای چاپەمەنیان بێ کراوەتەوە و بەبێ شارەزایی و ئەزموون کتێب چاپ ئەکەن بێ هیچ پشینەیەکی رۆشنبیری، لەکاتێکدا کاری لەم جۆرە پیویستی بە توانای رۆشنبیری و خوێندەری بەتوانا و ئەکادیمی هەیە، کە ببنە بەردی رۆشنبیری و لە پشتی ئەو دامەزراوانەوە بن، هەر ئەوەی ماوەیەك بینیمان تەنها بێ بازار گەرمکردن و کتێب فرۆشتن بە خوێندەری داماوی کورد، ئەویش کتێبەکانی مەولانای رۆمی و کافکا و عەزیز نەسین و.. هتد، ئەمە جگە لەوەی هیچ کامەك لەو کتێبانەی چاپ کراون فلتەری زمانەوانیان نەبینیوە و هیچ زانیاریەکیشیان لەسەر کتێبەکە نییە، ئەو نەوەیەی کە هاتوون دەزگایان بێ کراوەتەوە، بنەچەیەك و بونیادێکی رۆشنبیری کۆنی سەردەمی هەشتاکان و حەفتاکانیان نییە.

پێداگیری لەسەر بە تەرجەمە کردنی دەقی کوردی

پێ دەچێت کەشە کەهەکە بووەکانی رەوتی رۆشنگەری لە ئێستادا چەندایەتی نەبێت، بەڵکو چۆنایەتی و جۆری بێت، بەوپێیەی کە

کەیسەکان بەگشتی دەستی بەسەردا گیراوە، یان بۆدەنگ کراون یان ڕێگری لە ئاشکرابوونی کراوە بۆ دەرەوەی خۆمان، کە تێیدا دەخولێتەوە، ئەگەرچی پێشتر دەبینین هەنگاو نەنراوە بۆ بەناساندنی ڕۆشنبیری کوردی چ وەك عەقڵ و فیکری و ئەدەبییەکان یان لەرووی کەڵچەر و ئەو فرەییەی لەناوچەکەدا بوونی هەیە.
بۆیە کاتێك ئێمە پەنجە لەسەر ئەم بابەتە دادەنێین، خەڵکانێك بۆ داپۆشینی دزییە ئەدەبیەکانیان و شاردنەوەی ڕاستییەکان، ئەم بیرکەیە وا ناو دەنێن، کە گوایە ئەم فەرزکردنە بەسەر وەرگێڕدا بیرکەیەکی دیکتاتۆریانەیە، لەکاتێکدا مەگەر بۆ ئەوەی تر، ئەو لێشاوی وەرگێڕانە لەزمانەکانی ترەوە بۆ کوردی دکتاتۆریانە نییە، کە ژەهر دەرخواردی خوێنەری کورد بدەن..!؟
تۆرمان خوارد لەم قسانە و ئەبۆ کەی بناسرێین، لەو بۆچوونەدام بەشێك لەو ڕێگریانە بۆ ئاشکرا نەبوونی گزی ئەدەبی کوردییە لە ئەدەبی ئەوروپی و عەرەبی و فارسی و هتد، هەروەها لە بوارەکانی تر، بەشەکەی تریش مەترسی توانایە لەبەرامبەر توانا جددییەکان، لەمبارەوە بەپێویستی دەزانم وەکو وەڵامدانەوەیەك، ئەم ڕاستییانە بخەمە ڕوو.
• گرنگیدان بە ئاسایشی نەتەوەیی لە ڕووی ناساندنی شارستانیەت و شوناسی فیکری و مەعریفی و هەروەها کەلەپوور و کەڵچەر و شوناس و فرەیی و ئاستی ڕۆشنبیری.
• بەجیهانی کردنی توانای کەسی و ناساندنیان لە ناوەندە فیکری و ڕۆشنبیرییەکانی جیهاندا.
• رزگارکردنی شاندی کوردی لەو شەرمەزارییەی، کە لەبانە و هەماهەنگیەڵ نوودەوڵەتیەکان، لەدەرەوەی وڵاتسازدەرێت، بەتایبەتی وڵاتانی عەرەبی و فارس و تورك، کە زۆر نزیکن لە کوردەوە، کە زۆر جار نەیانتوانیوە وەکو پێویست وەڵامیان هەبێ، بەهۆی درێژەکێشانی ئەم دەردەوە، کە پێداگیری لێ دەکەین.
• رزگارکردنی کولتور و ڕۆشنبیریی کوردی وەك زەمینە سازییەك بۆ فەراهەمکردنی بونیادە مەعریفییەکان بۆ نەوەکانی ئایندە، کە بەنیازن لەدەرەوەی وڵات بخوێنن.
• دەرگا کردنەوە لەسەر خۆمان و دەربازبوون لەو گۆشەگیرییەی، کە ڕۆشنبیری کوردی قەتیس کردووە لە گۆشەیەکی جوگرافی.
• هەماهێنین و ئاشکرا کردنی ئەو هەموو ئیقتیباس و گزیانەی، کە لەئەنجامی نەناسینی دەقەکان لەلایەن ئەوانەوە (خەڵکی بیانی.. زمانەکانی تر)، چونکە ئەگەر بەزمانی خۆیان شتەکانی ئێمە نەخوێنەوە، لەهیچی ئێمە ناگەن و نازانن چ کارەساتێکی ئەدەبی و ڕۆشنبیری ڕوویداوە.

وەرگ□انی چەند بارە

ل□رەدا ئەوەی جێی سەرسوو□مان ب□، وەرگ□انی چەند بارەیە، کە وەك خ□ویەکی گا□تەجا□ی سەریهە□داوە لەن□و زۆر□ك لە وەرگ□ەکان، نموونەی کت□بەکانی (جەنگیز ئەتیمان□ق، عەزیز نەسین، سین□هە، کت□بی دایك، هەروەها ک□گەی ئاژە□ان پ□م وابێت چوار جار کراوە بەکوردی و هەریەکەو بە شێوەیەك.. هەروەها و□رانە خاکی (ت. سی. ئیلیود) کە یەکەم جار لەلایەن مەحمود زامدارەوە تەرجەمە کرا و پاشان کەس□کی تر دوبارە تەرجەمەی کردەوە، هەوەرها بەهەمان دەرد بردنی (واعیزەکانی سو□تان)ی عەلی وەردی، کە شەش کەس تەرجەمەی ب□ کردووەو کت□بی (وەهای وت زەردەشت)ی نیچەش، کە چوار جار وەرگ□انی ب□ کراوە، هەروەها (بنەماکانی ک□مە□ناسی)ی ئەنت□نی گیدنز، کەچاپکردنی لە ژمارە نایات.

ک□شە لەوەدا نییە چەند جار وەرگ□انی ب□ کراوە بەقەد ئەوەی ئەگەر ئەو کت□بانە هەر یەکەیان بەراورد بکەیت لەگە□ دەقە بنە□ەتییەکەی هەست ناکەی نووسینی ئەوان بن، یان لەلایەکی ترەوە بەراوردی یەکیان بکەین (دەقە وەرگ□دراوەکان) هیچیان لەیەك ناچن

هەروەها ر□مانی (مسخ) ی کافکا، کە جەلیل کاکە وەیس کردوویەتی بەکوردی بەناوی (بەد گ□ان) کە دوو س□ کەسی تر کردویانەتەوە، بەناونیشانە عەرەبییەکەی بەناوی (مسخ)، ئ□مە تەنها دەقە عەرەبیەکەمان لەبەردەستە، کات□ بەراودیان دەکەین هەزار و یەك ت□بینیت لا گە□ا□ە دەبێت لەسەریان، چ جا ئەب□ لە دەقە ئەس□ییەکەیدا چی باس ب□، کە لەبنە□ەتدا بەزمانی چیکی نووسراوەتەوەو ئ□مە لێی تێناگەین، هەروەها چەندان نموونەی تر.

هاوکات وەك ئاماژەیەك ب□ قەسیدەی (دەنگی پێی ئاو)ی سوهرابی سوپ□هری، کە زیاتر لە دوو جار کاری وەرگ□انی ب□ کراوە، بەپ□ویستم زانی ئاماژە بەجوان وەرگ□رانێ یەکەم جاری بکەم، کە لەلایەن ئازاد بەرزنجی و ر□بوار سیوەیلی وەرگ□درابوو، پاشان کەسان□کی دیکە دین بەهەمان مەبەست (دووبارە وەرگ□ان)ی ب□ دەکەن و کات□ ئەخو□نیتەوە لە شکاندنی سەروچاوی دەقەکە بەلاوە هیچی دی هەست پ□ ناکەیت، گوایە کاری وەرگ□انی جدی ب□ کراوە.

لەم□وانگەوە و هەر سەبارەت بە دووبارە و چەند بارەی وەرگ□ان، ئەمە لەناو و□اتانی دیکەشدا هەیە، بە□ام ئایا بەمشێوەی لای ئ□مە، کە پ□مان وایە جگە لە چاول□کەری و خ□ دەرخستن یان وەك خوێەکی ناجێ□ر بیانەو□ ب□ن ئ□مەیش کت□بمان هەیە، هیچی تری ل□ نادووریتەوە.

دەکرا بیرکردنەوەکان بەچەشن□کی تر بوایا، ب□ نموونە کورد خاوەنی

چەندین شۆڕشگێڕی دەوڵەمەندە لە ڕووی زمانەوانی و هەروەها هونەری ئاخاوتن، دەکرا ئەو چەند بارە وەرگێڕانەیە بۆ شۆڕشگێڕە جیاکان بکرایە، نەك لەیەك دەڤەردا چەق ببەستێ.

قەیرانی کتێبی کوردی لەدەرەوەی کوردستان

قەیرانی کتێبی تەرجەمەکراوی کوردی لە باڵی ئەو کتێبخانانەی دەرەوەی وڵات لەنێو کتێبخانەکانی وڵاتانی پێشکەوتووی وەك ئەمریکا و ئەڵمانیا و فەرەنسا و سوید. و هتد، قەیرانێکە کە خودی بەڕێوەبەرانی کتێبخانەکانیشی بێزار کردووە، چونکە هەم کتێبی کوردی کەمی تێدایە، هەم خوێنەری کوردی سەردانی ناکەن.
لەکاتێکدا ساڵانە تەنها حکومەت و دەزگا بەناو چاپەمەنییەکان دەچنە پێشانگای نێودەوڵەتی فرانکفۆرتی ئاڵمان و پێشانگای کتێبی میسر و پێشانگای کتێبی تاران و سنە..تاد، بە مەئیوسی کتێبەکان لەگەڵ خۆیان دەهێننەوە.
یەکەم: لەبەر ئەوەی کتێبەکان نافرۆشرێن و ئەوان کتێبی کوردیان گەرەکە بە زمانی خۆیان، کە ئەمەش نییە.
دووهەم: ئەو کتێبانە بەکەڵکیان نایات وەکو داتای ئەدەبی نوێ، لەوەش خراپتر ئەوەیە ئەو کتێبانە دەگەڕێننەوە بۆ کوردستان و عەقڵیان پێدا ناشکێ لانیکەم لەوێ بیبەخشن بە جالیەی کوردی یان لە کتێبخانە نێودەوڵەتییەکان دایبنێن.
زۆر جار و بەهۆکاری جیاواز، چ ئاگادار کردنەوەمان لەلایەن هەندێ لە ڕەوەندی کوردی، یان برادەرمان هەبووە چووەتە ئەوروپا دەستەو وەستان بەدیار کتێبە کوردییەکانەوە دڵش داماون و ترسی ئەوەیان لێنیشتووە، کە گوایە کار گەیشتەتە ئەوەی ئەو باڵانە دابخرێن، کەتایبەتن بە کتێبی وەرگێڕدراوی کوردی لەنێو کتێبخانەکانیان، کە ئەمە بۆ خۆی بەرکەوتەیەکی ناجۆر و سڕینەوەو پەراوێزخستنی ڕۆشنبیرییەکەی دەگەیەنێت لەسەر ئاستی نێودەوڵەتی.. بۆ نموونە بە پێی ئەو داتایانەی من دەستم کەوتووە.

• لە کتێبخانەی گەورەترین زانکۆ، نموونەی زانکۆی لوند و ئۆپسالا لە سوید، کۆی کتێبە کوردییەکانی لە باڵی کوردی دە کەمترین کتێبی تێدایە .
• هەروەها لە کتێبخانەی زانکۆی بوخم لە ئەڵمانیا، کە بە گەورەترین زانکۆی ئەڵمانی دادەنرێت، شتێك نییە بەناوی باڵی کتێبی کوردی، لەکاتێکدا زۆرترین خوێندکاری کوردی تیایدا دەخوێنن.
• هەر لەمواندگەیەوە لەسەردانکم بۆ کتێبخانەکانی ئەسکەندەریەو کتێبخانەی نیشتیمانی لەمیسر، کتێبکی کوردیم بەرچاو نەکەوت.

• هەروەها خاڵیبوونی کتێبخانەی وڵاتە عەرەبیەکانی نموونەی لوبنان و ئیمارات ..هتد، لەکتێبی کوردی.
• لەهەموو ئەوانە خراپتر ئەوەیە، کە لە بەغدای پایتەختی عێراقیش کتێبی کوردی نییە، تەنانەت ئەو پردە پەیوەندیەش نەماوە، کە لەسالەکانی 1980 و حەفتاکان بەدوا درووستکرابوو.
ئەوەشیی جێی سەرسوڕمان بێ لە دوای (2003)وە بینیمان دەسەڵاتی کوردی ئەوەندەی شەی بەدەستهێنانی وەزارەتی دارایی دەکرد ئەوەندە باسی وەزارەتی ڕۆشنبیری نەدەکرد، باکی بەم بوارە نەبوو.
وەرگێڕان و ئامادەکردن بەدەستکاریەوە
جیا لەو لێشاوی شێواندنەی، کە لەچەند نموونەیەکدا باسمان لێوەکردن، دەبینین هەندێك دەقی وەرگێڕدراو هەیە دوای وردبوونەوە لێی وەك قوربانییەك دێتە پێش چاو، کە بێ گەڵانەوە بێ وەرگرتنی ڕەزامەندی خاوەن دەقە بنەڕەتییەکە، ئیدی قوربانی دەستبەسەراگرتن یان لاقەکردن یان لەکەدارکردن یان پەڕوپێکردنی لەشێوەی مەلەکەی مەلا نەسرەدین، کە لەئەنجامی ڕگە بە خودانی هەندێك وەرگێڕ، وەك دەستدرێژیکارێك، بەبەرگێکی تەرەوە بیخاتە بازاڕ (وەرگێڕان و ئامادەکردن یان وەرگێڕان بەدەستکاریەوە) یان دانانی کتێبی فیکری و فەلسەفییەکانی پێ زانیاری پشتبەستوو بەسەرچاوە، لەکاتێکدا کەمترین سەرچاوەیان ئاماژە پێکردووە، نموونەی.
• کتێبی ئەدەب و ئەفسانە هەروەها هزر و فەلسەفە و هتد کە بە نووسین و ئامادەکردن پێناس کراوە، لەکاتێکدا پێکهاتەی کەمەڵە وتارێکی کەراوەیە، کە دەستکاریەکە جێگەی تێامانە بۆچی بە دەستکاریەوە.!؟
• کتێبێکی 300 پەڕەی هەیە بەناونیشانی (سیستمی سیاسی) کە ناونیشان کتێبەکەیە لەبەرگی پێشەوە لەکاتێدا ناونیشانێکی تر ئەبینین لە بەرگی دواوەی هەمان کتێب، بۆیە نازانین ناونیشانی پێشەوە وەربگرین یان دواوەی کتێبەکە، کە نووسراوە (هزری فەلسەفەی سیاسی)، کە پشتی بە 28 سەرچاوە بەستووە، و سێی و چوار لەو سەرچاوانەشی هی نووسەرە، کە لەنووسینەکانی تریدا باسی لێوە کردوون، کە لەسەردەمی پێش ئیسلامەوە پیایدا هاتووە، لەکاتێکدا ئەمە قورسترین بابەتی ڕۆشنبیری و نووسینە.
ئایا بەهۆای ئەبینن کتێبێکی لەو ئاستە پشت بەکەمترین سەرچاوە ببەستێت، ئەمە بۆ خۆنەر بەجێ دێم.

ئیستیغلال کردنی نووسەرانی پارچەکانی دیکەی کوردستان و لاسەندنەوەی خاوەندارێتی بەرهەمەکانیان
هەموو ئەمانەی باسمان لێوەکردن هێشتا بواری گفتوگۆ و چارەسەری بۆ

هۆشتوینەتەوە ئەگەر بۆیار بۆ کاری بۆ بکرێت.
بەڵام ئەوەی زۆرترین پانتایی و ئەوپەڕی سنووری بۆ ڕەوشتی تێپەڕاندبێ لە چەقی بوارەکەدا، پەیدابوونی گروپێکی هاوشێوەی بازرگانەکانی کورد، کە خەریکی کاری خراپتر لە مادەی هۆشبەر و تەهریبن، کە زۆر بەئاستەم هەستی پێ ئەکرێت، ئەویش ئەو دزی و فرت و چاوبەستنەیە بەقایل کردنی بەشێك لەنووسەران و وەرگێڕی ڕۆژهەڵات و باکور، لەبەرامبەر هەندێ پارە، دەست هەڵبگرن لە خاوەندارێتی کارەکانیان و لێرە بەناوی خۆیان بڵاوی دەکەنەوەو پاداشتەکەش بۆ ئەو نووسەرە داماوانە ڕەوانە بکەن، زۆر جاریش پاداشتەکانیشیان خوراوە.
یان خودی ئەو نووسەر و وەرگێڕانەی شارەکانی مەهاباد و سنە و سەقزو مەریوان.. و ئامەد و شارەکانی دیکەی کوردستانی تورکیا..تاد، کە بەمەبەست نایانەوێت ناویان بهێنرێت وەك خاوەنی ئەو دەق و نووسینانە بەهۆی ئەو ترسەی، کە لە دەسەڵاتی سیاسی و حوکمی ئاخوندەکان و دەسەڵاتی تورکی بۆ هەمان مەبەست و بەهەمان شێوە مافیان دەخورێ لەلایەن بەناو ڕۆشنبیر و نووسەر و وەرگێڕە کوردەکانی باشور.
توانا کوژراوەکان
کاتێ نووسەرێکی جدی، خاوەن دەقێکی فیکری بۆ نموونە، دەیەوێت ڕوو لە ناوەندەکانی پەخش و بڵاکراوەکان بکات بەمەستی پێدانی ژمارەی بڵاوکردنەوەو تێمارکردنی لەناو تێماری زنجیرە بڵاوکراوەکان، هەزار و یەك بۆبیانووی بۆ دێننەوە و دەبێ ماوەیەکی دوور و درێژ ئەمسەر و ئەوسەری پێ بکرێ، پاشان ئەگەر ژمارەی پێ بدەن، لەکاتێکدا کێی دەقە کرچ و کاڵ و یان شتە سادەکانی ڕۆژانە و یان شیعر و چیرۆك..هتد، لەهەمان ڕۆژی داواکارییەکەی ژمارەی پێدەدرێت، کە ئەمە بۆ خۆی قسە زۆر هەڵدەگرێت و مایەی هەڵوەستەکردنە.
لەلایەکی تر چاوچنۆکی زۆرێك لە دەزگاکانی پەخش و بڵاوکردنەوە بەبیانووی نەفرۆشتنی کتێبەکان نەك چاپی ناکەن، بەڵکو سەری کتێبەکانیش دەخۆن، کە پێیان سپێردراوە بەمەبەستی چاپکردنی، نمونەی ونکردنی بە ئەنقەستی دوو کتێبی نووسەر و ڕوناکبیری ڕەوانشاد (ئازاد سوبحی)، لەلایەن ناوەندی ڕۆشنبیری ئەندێشە لەسلێمانی.
هەروەها ڕێگری کردن لە بڵاوکردنەوەی کتێبەکانی عەبدولخالق بەرزنجی لەوێاتە عەرەبییەکان، چونکە نەحکومەت نەدەزگا چاپەمەنییەکان نەیانتوانیوە پردی پەیوەندیی دروست بکەن لەگەڵ ئەو وێاتە عەرەبیان، کە دواتر لەچاپتەری ڕێگریەکانی بەردەم بڵاوبوونەوە وەرگێڕانی پێچەوانە بەتێروتەسەل باسی لێوەدەکەین.

ڕەگەزی کردن لە بڕاو بوونەوەی وەرگێڕانی پێچەوانە

کاتێ قسە لەسەر پێداگیری لەبڕاوکردەنەوەی وەرگێڕانی پێچەوانە دەکەین، مەبەستمان لەوە نییە ڕەگەزی لە توانا کەسییەکان بکرێ بەبڕاوکردنەوەی کتێبەکانیان لەوڕاتانی تر بەکو قسەکردنە لەسەر بڕمنەتی و فەرامۆشکردنی ئەو پێسەیە لەلایەن حکومەتەوە هەروەها دەزگاکانی پەخش و بڕاوکردنەوە، کە تائێستا نەیانتوانیوە پردێکی پەیوەندیی بێ کرانەوە بەرووی جیهاندا بکەنەوە، یان لانیکەم وڕاتانی دەوروبەر، کە دەبوو ئەمە لە ئەولەوییەتی کارەکانی وەزارەتی ڕۆشنبیری و دەستەی ڕاوێژکاری سەرکە یەك لەدوای یەکەکانی حکومەتەوە بووایا، بە حکومەتی ئێستاشەوە.
بۆیە کاتێ باسەکە دێتە سەر وەرگێڕ، ئێمە چاك ئەزانین وەرگێڕی باشمان هەیە، بەڵام ناهێڵن ئەو ئەزمونە بەرجەستە بێت بەئەنقەست، هەزار و یەك بیانوی بۆمانا دێننەوە بێ کەمتەرخەمییەکەیان.

خەمساردی بەشێك لە زمانزانەکانی کورد لە بڕەودان بە پێسەی وەرگێڕانی پێچەوانە
بەدەر لە تەوەری نەخوێندەواری و ناحاڵیبوونی زۆرێك لە پانتاییە ڕۆشبیرییەکە، کە لە ئەنجامی بەد ڕەفتاری و بەهەڵەدا چوونی زۆرێك لە بەناو وەرگێڕ زۆر وترا و ئێمەیش بەپێی بەگە و داتاکان دەمانەوێت پێیان بسەلمێنین، کە مامەڵە کردن لەتەك کاری لەم چەشنە (وەرگێڕان) گەمە نیە و بەمە ناوترێت وەرگێڕان، ئەمەی ئێوە ئەیکەن دەلالەتە لەوەی زمان نازان.
لەبەرامبەردا بەپێویستی دەبینین، کە ئاماژە بە زۆرێك لە کارەکتەری کاریگەر و بەرچاوی ناو کایە ڕۆشنبیرییەکە بکەین (فیکری، هونەری، ئەدەبی، سیاسی، فەلسەفی.. هتد)، بەتایبەت لەنێو بازنەی سەلیقەی زمانەوانی و ڕەگەزەکانی زمانزانی بەشێوە زانستییەکەی، هاوکات شێوونەوەی هەندێکیان بەهەردوو ئاستەکەیدا، چی وردبوونەوە لە قۆناغی شێوەزار و بن زارەکانی ناوخۆ یان بەپێچەوانەوە (زمانەکانی وەڕاتانی دەوروبەر و بەشێك لەنەتەوەکانی جیهان) چ لەڕابووردوو یان ئێستا، کاری باشیان کرد، درك بەبەردەوامی زۆرێکیشیان دەکری، کە ماون لەژیاندا و جێی دەستخۆشین، نمونەی (زوهدی داودی و فەلەکەدین کاکەیی و محەدین زەنگنە و حەکیم نەدیم داودی و فازڵ جاف و عەبدولڕەزاق بیمار و د.ئاوات ئەسعەدی و عەبدوڵا عەباس و کاوە تاڵەبانی و چەندینی تر).
بەڵام ئەوەی مایەی تێبینی و هەڵوەستەیە دەبێ هۆی چیبێ ئەم هەمووە بێ جارێکیش خۆیان نەدا لەقەڕەی دەقە ڕەسەنەکانی تایبەت

بە(شارستانیەت و کلتوور و مەعریفە و هونەر و ئەدەب و کەلەپوور و..هتد) ی واقیعی کوردی بەمەستی بەجیهانی کردنیی یان لانیکەم ناساندنیان بەنەتەوەکانی دەوروبەر لەچوارچێوەی وەرگێرانی زانستی.
ئەبێ بۆ ئەم تەوەرە چی خوێندنەوەیەکمان هەبێ و چۆن بۆوانینە هێکارەکانی، کەمتەرخەمی بوو یان خەمساردی یان بەمەبەست یان وەك چاولێکەری و ئاڵاستەی ئەو زانا و بیرمەند و شێشگێ و نوسەر و ئەدیب و هونەرمەند و ڕۆشنبیرە کوردانەی مێژووی کۆن نوێ، کە لەخزمەتی ڕۆشنبیریی نەتەوەکانی تر هەگبەی فیکرییان خاڵی کردەوە، نموونە (ئەحمەد شەوقی و ئەیوبی و نیزامی گەنجەوی و ئیبن و تەیمیە و مەعروف ڕەسافی و مەحمود ملێجی و سوعاد حوسنی و یەلماز گۆنای و سەلیم بەرەکات و عەبدولباست عەبدولسەمەد و عەلی بەدرخان و روشدی ئەبازە و ئیلهام مەدفەعی و دەیانی تر).
خۆ ئەمانیش وەکو کەسایەتی و ڕەگەز لەسەر کورد هەژمار دەکرێن، بەڵام وەکو پەروەردی عەقڵی و فیکری و ئینتیماوە نەخۆر، چونکە لەناو شارستانیەتی عەرەب و تورك و فارسدا بڕەویان بە تواناکانی خۆیاندا، لەکاتێکدا ئەم ڕۆشنبیرانەی نمونەی (فەلەکەدین کاکەیی و زوهدی داودی و ئەوانی تر) کەناومان هێنان پەروەردەی واقیعی کلتووری کوردین.
بۆیە دووبارە جەخت لەسەر ئەوە ئەکەینەوە، دەبێ لەم ڕووەوە قسەی خۆیان هەبێ بەتایبەتی ئەوانەی تا ئێستا بەردەوامن چ لەنووسین چ ئاڵاستەی فیکری یان چی و چی.
ئەمە لەناو هونەرمەندانیشدا بەرووڵی هەستی پێ ئەکرێت، کە هونەرمەندی کورد نەتوانیوە ڕەسەنایەتی خۆی بگەیەنێت بەدەرەوە، نمونەی مەقامەکانی (ئەڵاوەیسی و قەتار و خاوکەر و ئای ئای و حەیران و سەفەر و لاوك و هیجرانی و خورشیدی و دەیان مەقامی تر)، هەروەها گۆرانیە ڕەسەنەکان، کە نەیانتوانیوە بەفەرمی خاوەنداری بکەن و بەجیهانیی بکەن، چگە لەو توانا لۆکاڵییەی، کە لێرەو و لەوێ باسی لێوە دەکەن.
ئەکرێ بڵێین ئەو فەزەش بێ چەند هونەرمەندێك دەگەیتەوە، کە بەئیمکانیەتکی زۆر موتەوازیعەوە کاریان بێ کردوو لە ڕابووردوودا، نمونەی هونەرمەندان (عەلی مەردان و محەمەد عارف جزیری و حەسەن زیرەك و تاهیر تۆفیق و کەریم کابان و مشکێ و خاڵە سۆوێ و ڕەسول گەردی..هتد).
بۆیە لەم سەرو بەندەدا ئەوەمان بۆمان ڕوونەبێتەوە، کە کورد متمانەی بەخۆی نەبووە، یان ڕوونتر بڵێم بەڵایەوە گرنگ نەبووە کێ بێت یان چییە و یان چی کردووە و چی ئەکات، بەقەد ئەوەی هەمیشە

لەهەوڵی ناسینی خەڵکی تر بووە.
ئەمە لە سیاسەتیشدا بەهەمان ڕێچکە گوزەری کردووە، کاتێك ئەوانیتە دەسەڵاتی سیاسی و پێکهاتەی ئەحزابی کوردی لەم پارچەدا، دەبینیت لەفەرمدا بەزاری لەژێر کاریگەری فیکری ڕۆژئاوایی (ئەوروپا)، میتود و دیسپلینی کاری حیزبی داشتووەتەوە، لەجەوهەریشدا نەیتوانیوە وەك خۆی بێ و بەئاستە جەوهەرییەکەیدا بێوات، کەویستویەتی بەردەوام موجامەلەی کەنیسە و ئیسلامی سیاسی بکات و زوونتر بەمەبەستی رازیکردنی بیری ناسیۆنالیستی عەرەبی بووە.
ئەکرێ بڵێین ئەمەش هۆکارێکی سەرەکیە بۆ دیاریکردنی ئاستەکان بەو شێوەیە، کەباسمان لێوەکردن، کە کورد بەدرێژایی مێژوو لە خزمەتی زمان و فیکری ناسیۆنالیستی عەرەبیدا بووە بەبەردەوامی، نەك ناساندی خۆی، کاتێکیش دەڵێن کورد بە واتای کوردی دیندار و بێدین، موسڵمان بۆ یان یەزیدی یان کاکەیی و تاد.
ڕەهەندە جوانەکانی وەرگێڕان
بۆ گومان بۆ هەر گرنگیدانێك و بڕەودان بەڕەوتەکە (وەرگێڕان) و مامەڵەی کارەکتەرەکانی لە تەك موفرەداتەکان بەوشیاریەوە، بۆ خۆی سەلمێنەری ئەو ڕاستیانەن، کە ناکرێ لە ئاستیاندا چاو دابخرێن و ئاماژەیان پێ نەکرێت، هەروەك چۆن ئەمە لەناو کایە هونەری و ڕۆژنامەوانیەکانیشدا ناویان بەڕەزەوە دێ.
بۆیە بەپێوستم بینی، ناوی بەشێك لەو وەرگێڕانە وەك خۆی بێنم، کە توانیویانە تا ئاستێکی باش جێ پەنجەی خۆیان بۆ مێژوو لەناو پانتاییەکە بەجێ بهێڵن،.. نمونەی،
د. بەختیار سەجادی لەکوردیەوە بۆ فارسی، عەزیز گەردی لەزمانی تڕەوە بۆ کوردی بەڕام بەجوانی، د. بەندەر عەلی ئەکبەر شاکە لەکوردیەوە بۆ عەرەبی، شەماڵ ئاکرەیی لەکوردیەوە بۆ عەرەبی، جومعە جەباری لەکوردیەوە بۆ عەرەبی، نەوزاد ئەحمەد لەکوردیەوە بۆ عەرەبی، ڕزگار شێخانی لەکوردیەوە بۆ سویدی، ئازاد بەرزنجی لە کوردیەوە بۆ فارسی و عەرەبی، فەتاح خەتاب لەکوردیەوە بۆ عەرەبی، نیهاد نەجار لە کوردیەوە بۆ عەرەبی، محمد حسێن لەکوردیەوە بۆ عەرەبی و ئینگلیزی، یوسف شوانی لەکوردیەوە بۆ عەرەبی، عەبدوڵا قەرەداغی لەکوردیەوە بۆ عەرەبی، موکەڕەم تاڵەبانی لەکوردیەوە بۆ عەرەبی، عوبدولخالق بەرزنجی لەکوردیەوە بۆ عەرەبی و هەروەها پێچەوانە، نەجات خۆشناو لەکوردیەوە بۆ عەرەبی.
ئەمە لەناو ڕۆژنامەنووسانیدا کەسانی شارەزا جێ پەنجەیان دیار بووە، نمونەی فەرهاد عەونی و عومەر فەرهادی، هەروەها لە ناو هونەرمەندانیش، دڵشاد محەمەد سەعید و کامگارەکان و شەهرامی نازری

و عەبدوڵا جەمال سەگرمە.

کورد ناسی لەنیوان دۆست و نەیارە بیانییەکان

کاتێ خوێندکارێکی قۆناغی باڵای زانستی لەسەروبەندی توێژینەوەیەکدایە و سەرقاڵی گەڵانە بەدوای داتا و بابەتی باوەڕپێکراو بەتایبەت لەبارەی مێژووی نوێی هەرێم و دەوروبەری یان توێژەرێك یان رۆژنامەنووسێك، بەزۆری دەبینین دەگەڕێنەوە بۆ سەرچاوە پڵڵن کراوەکانی سەردەمی داگیرکاری ئینگلیز، بەتایبەت ئەو نووسراو و داتایانەی، کە لەچوارچێوەی مۆزەخانەکانی رۆژئاوادا پارێزراون، نمونەی یاداشتەکانی هاملتۆن و ریچ و مینۆریسکی و چەندانی تر.
کاتێ ئەوانیتە یاداشتەکانی گەریدەیەکی نموونەی هاملۆن بێت رووندەبێتەوە ئەوان ئێمەیان لەخۆمان باشتر ناسیوەو لەچەندین شوێندا ئێمەیان بە خۆمان ناساندووە کە چین و کێین، ئەمە شتێك نییە لە خۆمەوە پەنجەی بۆ ببەم و قسەی لەبارەوە بکەم، بەڵکو راستییەکی حاشاهەڵنەگرە، کە واقیعی ناوەندە زانستییەکان لەدەیان شوێندا سەلماندوویانە، بەپشتبەستن بە توێژینەوەکان و بابەتە زانستییەکانی مێژووی نوێی ناوخۆ و ناوچەکە.
لەلایەکی تریەوە ئەگەر هەندێك بەوردی بوانینە ئەو کەسانەی، کە لەوڵاتانی تر و نەتەوەکانی تریەوە دێنە ئێرە، بەهەر هۆیەك بێت، وەك ئای زمانەکە هەوێیانداوە لە ئاست کولتووریەکەشدا چاوکراوەبن و کاری بۆ بکەن، بۆیە بەپێی ئەزموون و چەند ساڵەی کاری رۆژنامەنووسیمان، ئاشنای زۆرێك لە خوێندکار و رۆشنبیر و ئەندازیار و هونەرمەند و توێژەری جیاواز لە بوارەکان بووینەوە، نمونەی هەردوو هاوڵاتی بەرەگەز ئەمریکی (ئارت ی ئەندازیار و ئەندرێ ی توێژەر)، هەروەها ئەحمەد شەوکەت بەرەگەز عەرەبی عێراقی، دەقی کوردی ئەکرد بەعەرەبی.
پێم وابێت زۆرێك لە رۆشنبیرانی هەولێر و سلێمانی لە نزیکەوە ئەندرێ دەناسن، کە لەماوەکانی رابووردوودا سەرقاڵی چەندین لێکۆڵینەوە بوو لەسەر کلتووری کوردی، تارادەیەکی زۆر باشیش زمانی کوردی دەزانی و لەدەربڕینی وشەکاندا لەزۆربەمان شارەزاتر بوو، جیا لەمانە شارەزایەکی بەسەلیقەی هەردوو رۆباز و تەریقەتی (قادری و نەقشەبەندی) بوو، دەتوانم بڵێم لە کورد باشتر ئەو دوو رۆبازەی ئەناسی.
ئەم نموونانەش بەرچاو رووندەکەنەوە بۆ ئەوانەی، کە تا ئێستا نە خۆیان ناسیوە بەباشی نە کورد، هاتوون لاف و گەزافی مەدەنیەت لێدەدەن و

بۆشەرمانە قسە لەسەر رۆشنگەرایی وئیدۆلۆژیا و چەمکی کوردناسی دەکەن، هەروەها وانەیەك بێت بۆ ئەوانەی دەست بۆ وەرگێران دەبەن بۆ ئەوەی بیرۆك لەرەهەندەکانی تایبەت بە شوناس و ئیدیۆم و کولتوور و کەلەبووری سەرچاوەی دەقە بنەڕەتییەکان بکەنەوە.

وەرگێرانی پێچەوانە

شتێك هەیە پێی ئەوترێت وەرگێرانی پێچەوانە، وەرگێرمان هەیە نزیکەی 70 کتێبی وەرگێراوەتە سەر زمانی کوردی، بۆ ئەوەی جارێك بیری لەوە کردبێتەوە کتێبکی کوردی وەربگێڕتە سەر زمانکی تر، ئایا ئەمە بۆ خۆی دەلالەت لەوە ناکات کە کاکی وەرگێڕ زمانزان نیە و خەڵکی بەگەمژە دەزانێ..!؟
یان زۆرێك لەنووسەران نەیان ویستووە یان نایەنەوێ دەقەکانیان وەربگێردریت بۆ زمانەکانی تر بە هەرهۆیەك بێت، ئایا ئەبێ بۆ ئەم رەفتارە چ خوێندنەوەیەکمان هەبێ، کرچ و کاڵن یان دزی و ئیقتیباسی ئابوورانەیە..!؟ بۆ نموونە..
• هەتاوەکو (عەلی ئەشرەفی دەروێشانی) مان نەخوێندەوە، نەمازانی چ کاریگەرییك و دزینکی ئەدەبی هەیە لە نۆو کورد بۆ نموونە رۆمانی (کۆردەرە) لەکاتی خۆیدا چی هەرایەکی نایەوە.
• هەتاوەکو (فروغی فروغزاد)مان وەك خۆی نەخوێندەوە، نەمانزانی لە دیوانی (ئیگزیل) چ ئیقتیباسێکی ئاشکرا هەیە.
• هەتا (شارامی قەوامی)مان نەناسی، بۆ ئاگا بووین لە کێشەی رۆمانی شاری مۆسیقارە سپییەکان.
• هەتا فیلمی (شێشی سێکسی)مان نەبینی، نەمازانی چی ئیقتیباسێکی راستەوخۆیە چیرۆکی (کەڵەکوێان و ئاسکەکچان) چۆن و چی بووە.
• هەتا (ئەزرا پاوەن)مان نەخوێندەوە شیعری کوردیمان نەناسی چ کەتنێ لە ئەدەبی رویداوە و بە ئاسانیش بەسەرماندا گوزەری دەکرد.
دەیان نمونەی تر، کە لەبەردەستن و کاتی خۆی بێت قسەیان لەبارەوە ئەکەین.
هەموو ساڵی لە پێشانگای هەولێری نێودەوڵەتی، کە دەزگای مەدا بۆ چاپ و بڵاوکردنەوە سازی دەکات، کە دەیان دەزگای فیکری و ڕۆشنبیری وڵاتانی دونیا بەشدار دەبن بە کتێبی فیکری و مەعریفی… تاد، تێیدا ئەم پرسیارە دووپات ئەکەنەوە، کە کورد وەڵامی ناداتەوە، ئەویش ئایا کورد بۆچی فیکر ناخوێنێتەوە..!؟
هۆکارەزانستیەکەی چیە، ئەم پرسیارە چیمان دێنیتەوە بیر..؟
لەچاو پێکەوتنکیدا د. مارف خەزنەدار هاتووە" لەشەستەکان دەچێتە روسیا (یەکێتی شورەوی) لەوێ یەکێك لە بیرمەندە ئەدەبیەکان

پرسیارێکی ئاڵاستە دەکات و ئەڵێ ئەوە فکرتان ناوێ.. سەنعەتتان ناوێ.. ناتانەوێ بخوێننەوە.. خێرە هەمووتان شاعیرن، لەکاتێکدا بەزمانی خۆتان ئەخوێننەوە، بێ چی ناتانەوێت بەرووی جیهاندا بکرێنەوە..!؟

لەئەنجامی باسکردنی ئەو کفتگۆیەی خەزنەدار لە چاوپێکەوتنەکانیدا لە هەفتاکان، حکومەتی ئەوسای عێراق توانی سود لەو ئاڵاستە مەعریفیە وەربگرێت و بیکاتە پڕۆژەیەکی نیشتیمانی و زەمالەی خوێندنی بێ دەیان و سەدان خوێندکاری خێی لەزرێك لەوڵاتانی ئەوروپا و روسیا و.. هتد، وەربگرێ و بیانرێتە دەرەوە بێ دوو مەبەست، کرانەوەی بە رووی جیهان و هەروەها پێگەیاندنی کادری زانستی، لەوانەش گرنگتر فێربوونی زمان، پاشان بەو هێیەوە توانیان گەشە بەفیکری ناسیۆنالیستی عەرەبی خێیان بدەن لەو چوارچێوەیەدا، بەڵام کورد نەیتوانی ئەو دەرفەتە بقۆزێتەوە و پێی وشیار بێ نە لەرابووردوو نە لە ئێستا، لەکاتێکدا پرسیارەکە ئاڵاستەکراو بوو بێ کورد..!

بۆیە ئەوەی مەبەستمانە، گرنگیدانە بە وەرگێڕانی پێچەوانە لە بازنەیەکی نیشتیمانی دوور لە شەخسەنەو کروپی پاوانخواز، نمونەی ئەو پڕۆژانەی لەزرێك لە وڵاتانی دونیا کاری لەسەر ئەکرێ و ئاستێکی باشیان بۆیوە، نمونەی ناوەندی ئەنمائی نەتەوەیی، کە توانیویانە تەبەنی پڕۆژەیەك بکەن بەناوی (مشروع مطاع الصفدی للینابیع) بەهاوکاری گروپێك لە رۆشنبیرانی عەرەب (جڕج ئەبی ساڵح و د. کەمال ئەستەفان و د. بەدرەدین عرودکی)، تەنانەت لێگەی سەر کتێبەکانیشیان لە جیهاندا ناسراوە.

کاریکاتێر لە رۆژنامەگەریی گاڵتەجاڕدا … هەندرێن خۆشناو

رۆژنامەی گاڵتەجاڕ ئەو بڵاوکراوە خولاوانەیە کە جارەها بابەتی جیاواز لە هەموو بوارەکانی ژیاندا چارەسەر دەکات، تەنیا لە لایەنگیشەوە جیاوازی هەیە لەگەڵ رۆژنامەگەری گشتگیردا، ئەویش ئەوەیە کە بەردەوام لە چارەسەرکردنی بابەتەکانیدا ستایلی گاڵتەجاڕیی بەکاردێنێت، لەوانەیە پلەوپایەی یەکەم تێدا بێ

بابەتە ئەدەبیەکانی وەکو چیرۆك و هۆنراوە بێت، لە جیاتی بابەتە هەواڵیەکانی وەکو هەواڵ و راپۆرت و ریپۆرتاج، بەداخەوە لە وڵاتە عەرەبیەکاندا بەبەشن لەم جۆرە رۆژنامەگەرییە، سەرەڕای ئەوەی کە سەرەتای سەدەی بیستەم هەتا ساڵانی پەنجاکان و شەستەکانیش بوونیان هەبووە، لەم رۆژنامانەش بۆ نمونە رۆژنامەی (الکشکول) لە میسر و رۆژنامەی (المضحك المبکی) لە سوریا، بەڵام ئێستا دەتوانین لەنێو ناونیشانەکاندا چەندین رۆژنامەی کات بەسەربردن ببینینەوە، کە ستایلی بەپێکەنین هێنان بەکاردێنن نەك گاڵتەجاڕی، و بەشێوەیەکی بنەڕەتی پشت بە نوکتە و ئەدەبی کات بەسەربردن وەکو وشە یەکترب‌ەکان و شتی دیکە دەبەستن، هەتا کاریکاتێریش لەم جۆرە رۆژنامەگەریانەدا وایاوە کە لە رۆژنامە بیانیە هاوشێوەکان دەگوازنەوە، بۆیە ناتوانرێت ئەم جۆرە رۆژنامەگەرییە بە رۆژنامەگەریی گاڵتەجاڕ دابنرێن، چونکە خاڵی بنەڕەتی لە رۆژنامەگەری گاڵتەجاڕ ڕەخنەگرتنە، ئەم خاڵەش لە رۆژنامەگەریی کات بەسەربردن ووتە و بوونی نیە.

وایاوە کە کاریکاتێر لە رۆژنامەگەری گاڵتەجاڕدا پلەوپایەکی بنەڕەتی هەبێت، و لەگەڵ ئەدەبی گاڵتەجاڕدا تای یەکەم و دووەمی تەرازووەکە پێکدێنن، بۆیە کاریکاتێر پێویستی بە رۆژنامەگەری گاڵتەجاڕ هەیە بۆ دۆزینەوەی هەناسەدەرکی پێویست، لە کاتێکدا ئەگەر رۆژنامەگەری گشتگیر بیەوێت زۆدەڵێی بکات دەتوانێت دە کاریکاتێر بەاوبکاتەوە، ئەوا رۆژنامەگەری گاڵتەجاڕ ئەگەر بیەوێت کەمەویی بکات دەتوانێت بیست کاریکاتێر بەاوبکاتەوە، بۆیە پێمانوایە کە رۆژنامەگەری گاڵتەجاڕ ڕۆکی گەورە دەگێت لە بەرەوپێشبردنی کاریکاتێر، و ڕەخشکردن بۆ بەهرە نوێیەکان و هەل ڕەخساندن بۆیان، و کردنەوەی دەرگای کۆبەکی هونەری لە نێوان ژمارەیەکی زۆر لە خاوەن بەهرەکان، چونکە توانای لەخۆگرتنی ژمارەیەکی زۆر لە نیگارە کاریکاتێریەکانی هەیە لەسەر رووپەڕی لاپەڕەکانیدا.

گاڵتەجاڕی لە رۆژنامەگەری گاڵتەجاڕیدا لە ناوەکەیەوە دەست پێدەکات، هەر لە کاتی هەڵبژاردنی ناوی رۆژنامەکە، دەبێت ڕەچاوی ئەوە بکرێت کاتێك خوێنەر چاوی بە ناوی رۆژنامە یان گۆڤارەکە دەکەوێت یەکسەر بزانێت کە ئەم گۆڤارە گاڵتەجاڕە، ئەمەش بەدیدەکەین لە زۆربەی رۆژنامە گاڵتەجاڕەکان لە وڵاتە عەرەبیەکاندا، لەنێو ناونیشانەکاندا ئەم ناوانەمان بەرچاو دەکەوێت وەکو (الطبل) و (المزمار) و (الحمارة) و (الخازوق) و (الثعبان) و ئەوانی تر لەو ناوانەی کە ئاماژەن بۆ ناوەڕۆکی بەاوکراوەکان، هەر کە خوێنەر چاوی بە ناوێکی وەکو (الخازوق)

دەکەوێت، یەکسەر دەزانێت کە گۆڤارەکە سروشتێکی گاڵتەجاڕانەی هەیە، بەڵام ئەگەر ناونیشانەکە لە ناونیشانە کلاسیکیەکان بێت وەکو (الاخبار) و (النهار) و (مساء الخير) و (الراية) و (الوطن) و ناوەکانی تر، ئەوا خوێنەر قەت ئەوە ناخەمڵێنێت کە گۆڤارەکە سروشتێکی گاڵتەجاڕانەی هەبێت.

ڕۆژنامەگەری گاڵتەجاڕ لەهەر وڵاتێکدا بە گرنگترین جۆرە ڕۆژنامەکانی ئەو وڵاتە دادەنرێت، چونکە سروشتێکی ڕەخنەگرانەی هەیە لە هەموو بابەتەکانیدا، کەوابێت لە ئامرازە گرنگەکانی ئاماژەدان بە هەڵە و کەموکوڕی و شەرمەزاریەکانی، دەتوانین بڵێین کە ڕۆژنامەگەری گاڵتەجاڕ ئاوێنەی کۆمەڵگایە، لە کاتێکدا کە ڕۆژنامەگەری گشتگیر بە شێوەیەکی بنەڕەتی خزمەتی تەرخانکردووە بۆ بابەتە هەواڵیەکان و توێژینەوە دۆکارەکان (جیدیەکان)، و ڕۆژنامەگەری پسپۆریش بۆ چارەسەرکردنی لایەنەکانی چالاکی مرۆڤایەتی، ئەوا ڕۆژنامەگەری گاڵتەجاڕی تیشك دەخاتە سەر ئەو نەخۆشیانەی کە کۆمەڵگایەك پێوەیان دەناڵێنێت، کەوای لێدەکات وەك ئەو گوندە وابێت کە دکتۆری تێدانیە، ستایلی کارکردنی ڕۆژنامەگەری گاڵتەجاڕیش جیایە لەگەڵ ستایلی کارکردنی ڕۆژنامەکانی دیکەوە، واباوە کە دەستەی نووسەرانیش لە ڕۆژنامەی گاڵتەجاڕدا لە دوو دەستە پێکبێت یەکێکیان دەستەیەك لە نووسەرانن و ئەوی دیکەیان دەستەیەك لە کاریکاتێریستانن، لە ڕۆژنامەگەریەکانی دیکە بەش و لقی جیاواز و پەیامنێر و نووسینگەی ناوچە جیاوازەکان و ئەو شتە پێویستیانەی دیکەش هەن، هەی ئەو جیاوازیەش ئەو خەسڵەتە هەواڵگەیاندنەیە کە ڕۆژنامەگەری گشتگیر هەیەتی، کەچی ڕۆژنامەگەری گاڵتەجاڕ پشت بە هەواڵ نابەستێت وەکو ڕەگەزێکی گرنگ لە کارکردنیدا، بۆیە ئەو ستایلێکی جیاوازی هەیە لە کارکردندا.
سەبارەت بە کاریکاتێر زۆربەی ڕۆژنامە گاڵتەجارەکان کە هەرەزۆریان وەکو گۆڤاری هەفتانە یان مانگانە دەردەچن، لە بەرگی یەکەمیان کاریکاتێرێکی گەورە، و لە بەرگی دواوەش چەند کاریکاتێرێك سەبارەت بە یەك بابەت یان هەمان کاریکاتێریست یان لە ژێر ناونیشانێکی دیاریکراو بۆاوەکەنەوە، لە لاپەڕەکانی ناوەوەش چەندین کاریکاتێری سەربەخۆی جیاواز و لە ژێر ناونیشانی جیاوازەوە، و چەندین کاریکاتێری هاوشان لەگەڵ کارە ئەدەبیە گاڵتەجاڕەکاندا بۆاوەکەنەوە، کە زۆرجار ئەو نووسەرە گاڵتەجاڕە لەگەڵ کاریکاتێریستێك ڕێکدەکەون بۆ کۆشانی کاریکاتێرێك کە هەماهەنگ بێت لەگەڵ بابەتەکە، زۆربەی ئەو ڕۆژنامانەش گۆشەیەك یان چەند گۆشەیەکیان هەیە بۆ کاریکاتێر(پەرتر)ی کەسایەتیە کۆمەڵایەتی و

سیاسی و هونەری و وەرزشییە دیارەکان، ناونیشانی ئەو گۆشە جێگیرەش وەکو (میوانی ژمارە) یان (کەسایەتی هەفتە) یان (ئەمە بناسن …) یان ناونیشانی گونجاوی هاوشێوەی دەبێت.

لە کارە ئەرێنیەکانی رۆژنامە گۆتەجارەکان ئەوەیە کاری کاریکاتێریستان پێشکەش بە خوێنەر دەکەن، کاریکاتێریستانیش بە خوێنەر دەناسێنن، لە زۆربەی ئەم رۆژنامانە واباوە گۆشەیەکی بەردەوام هەبێت، کە چەند کاریکاتێرێکی هونەرمەندێکی دیاریکراوی تێدا بڵاوبکرێتەوە، بێ ناساندنی ئەم هونەرمەندە، بەم شێوەیەش دەبنە جێ هەناسەیەك بێ هونەرمەندان کە لێیانەوە خوێنەر بیانبینن، لە هەمان کاتدا زۆریی کاریکاتێر رۆگرنابن لەبەردەم بابەتەکانی تردا، هەروەك لە رۆژنامەگەری گشتگیر و پسپۆردا، رۆژنامەگەری گۆتەجاێ نیشتیمانی دایکی کاریکاتێرە، بۆیە توانای لە خۆگرتنی ژمارەیەکی زۆری کاریکاتێری هەیە، بەڵکو پێویستیشی پێیانە، کاتێك کە گۆڤارە گۆتەجاێەکان کاری هونەرمەندە بەناوبانگەکان بە خوێنەر دەناسێنن، لەبەر هەمان هێ هونەرمەندە تازە پێگەیشتووەکانیش بە خوێنەران دەناسێنن، بە بوونی گۆشەیەکی گونجاوی جێگیر بێ ئەم بابەتە لەسەر لاپەڕەکانی گۆڤارەکەدا، کە کاری چەند هونەرمەندێکی گەنج پێشکەش دەکەن، بەمەش هانی بەهرەمەندان دەدەن و بەردەوام بواریان بێ دەڕەخسێنن. تایبەتمەندیش لە نێو لاپەڕەکانی ئەم رۆژنامانەدا لەوانەیە وەکو رۆژنامەکانی تر کلاسیکیانە بێت، لەوانەیە بە بابەتە گرنگەکانی سیاسەت و کۆمەڵگا و کات بەسەربردن دەست پێبکەن، لە دەستپێکی لاپەڕەکانیدا بە بابەتە سیاسیەکان دەست پێبکەن، و دوایی بچنە سەر بابەتە کۆمەڵایەتیەکان، دوایی بابەتە ئەدەبیەکان، لە دوالاپەڕەکانیشیدا بابەتەکانی کات بەسەربردن و پێکەنین بێت. بەم شێوەیەش رۆژنامەگەری گۆتەجاێ رۆژنامەگەری پێکەنین نیە، وەکو هەندێك وای تێدەگەن، پێکەنین لەم رۆژنامەگەریەدا مەبەست نیە بەڵکو ئامرازە، ئەگەر بە مێژووی رۆژنامەگەریدا بچینەوە لە زۆربەی وڵاتانی جیهاندا، ئەوەمان بۆ دەردەکەوێت کە رۆژنامەگەری گۆتەجاێ لە هەموو جۆرەکانی تری رۆژنامەگەری دێکار (جدی) تیرە، زۆرترین رۆژنامەن کە دووچاری سزا و پێبژاردن و داخستن دەبنەوە، زۆرترینیانن کە دووچاری پێکدادان دەبنەوە لەگەڵ چاودێریدا، و زۆرترینیانن کە دووچاری چەوسانەوە و پێوەتلانەوەی چاودێری دەبنەوە، بۆیە هەیە کە وابزانین رۆژنامەگەری گۆتەجار خاوەن پلەوپایەکی لاوەکییە، کاتێك کە لە لایەنی جۆبەجێکردنیشدا زۆر ئاسانتر لە رۆژنامەگەرییەکانی ترەوە، بابەتەکانی بەنرختر و بەهادارترن، چونکە زۆربەی بابەتەکانی دەچنە خانەی ئەفراندنەوە لە کاریکاتێر و چیرۆك و شیعرەوە، تەنانەت

هەواڵکی خۆشیش پێویستی بە کارزانیەکی زۆرتر هەیە، لە داشتنی هەواڵکی ئاسایی.

پێکەکە و کوردبـــــــــــووونکی ڕاستەقینە لە پێناو مرۆڤایەتیدا ... نوسینی: بیریار دونیا ناس

بۆ خوێندنەوەی ئەم بابەتە کلیکی ئێرە بکەن ....

تورکیـــای ئێردۆگـــانی گۆبـــزری شەهیدانی کوردمان دێکات ... ڕزا شوان

تورکیـــا ڕۆژهەڵاتـــرین و فاشســـترین و دڕنـــدەترین دەوڵەتە لە جیهاندا، تا سەر ئێسقان دژمنی سەرسەختی کوردن، هەرگیز چاویان بە بوونی کورد دا هەڵنایات.. تا ئەمڕۆش دانیان بە ناسنامەی نەتەوەیی کـــوردا نـــاوە.. ئێردۆگـــانی دیکتـــاور کە زۆر بیربەگۆنتـــر و ڕۆژهەڵاتـــرستر و دڕنـــدەترە لە ئەتـــاتورکی گۆبەگۆ. چـــەند جـــارێک دووبارەی کردەوە، کە لە تورکیادا: یەک نەتەوە و یەک زمان و یەک ئالا هەیە. واتە هەڵەی ڕاست و چەپیان بە سەر بوونی نەتەوە و زمان و ئالاکانی نەتەوەکانی تردا کێشاون. ئاشکرایە کە مەبەستی سەرکی و تایبەتییـــان لەم ئایدەلۆژیە بۆگەنەیـــان، نەتەوەی کوردمـــان و زمانی کوردیمان و ئالای کوردستانە، بەم بیر و ئایدەلۆژیە بۆگەنە

و ڕۆژپەرستییەشیان، نەوەکانیان گوێ و پەروەردە کردوون و دەکەن.. تا لە مندالییەوە رقیان لە کورد بێت.
پارتی نادادو ناگۆشپەدانی ئەردۆگان، بە هەموو شێوەیک دژمنایەتی کورد دەکەن و ژەهەی رقی ڕشیان بە کورد دەژن.. تەنانەت واز لە شەهیدان و مردووانی کوردیش ناهێنن.. بۆیاری قەدەغەکردنی ئاوشیان دا، کە نابێ بە نووسینی کوردی لاتینی لەسەر کیلەکانی گۆڕەکانی شەهیدان و مردووانی کورد بنووسرێن.. نابێت ئاو پیتە کوریانەی کە لە زمانی کوریدا هەن و لە تورکیدا نین، بە کاریان بهێنن.. نابێت لەسەر کلەکانی گۆڕەکانی شەهیدان و مردوانی کورد، بە کوردی بنووسرێن و نابێت هیچ نازناوێکی کوردیش بە مردووەکانیان لەسەر کلەکانی گۆڕەکانیان بنووسن.. دەبێت تەنیا ئاو ناوانێ بنووسن، کە لە ڕۆژنامە تورکییەکانیاندا نووسراون.
سەرکردایەتی هێزەکانی (جەندرما) لە شارچکەی (سیلوان) ی سەر بە شاری ئامەد لە باکووری کوردستاندا، پێوەندییان کردوون بە خاوەن و بە کەسوکاری شەهیدان و مردووە نێژراوەکانی کورد لەو شارچکەیەدا.. ئاو شەهیدانەش لە لایەن سوپا و میتی زەو و پۆلیسی تورکیاوە، بە ناڕەوا شەهید کراون.. بانگیان کردوون بۆ دایرەی پۆلیسی سیلوان و فرمانیان پێکردوون.. کلەکانی گۆڕەکانی مردووەکانیان بووخێنن و بە کەلی تر بیان گۆڕن، نابێت هیچ پیتێکی کوردی کە لە زمانی تورکیدا نییە بەکاربهێن.. ناشبێت هیچ نازناوێکی کوردی لەسەر کلەکانی گۆڕەکانیان بنووسن. تەنیا ئاو ناوانێ بنووسن، کە لە ڕۆژنامەکانیاندا نووسراون.. ئەمە فەرمانێ دەبێت جێبەجێیان بکەن.
بەشکی زۆری خاوەن و کەسوکاری مردووە بانگکراوەکان، ئەم بڕیارە شۆڤێنیانەیان ڕەتکردۆوە.. هەر لە ناو دایرەی پۆلیسی سیلواندا، جەندرمە دەندەکان کەوتنە لەدان و ئەشکەنجەدانی ئاو خزانانێ و هەڕەشەی زیندانی کردنیان لەکردوون.. مەڕەتی چەند ڕۆژێکی کەمیان بە دیاری کردوون.. کە دەبێت ئاو کلە گۆڕانیان بشکێنن و وێنەی کیلە شکاوەکانیشیان بە بهێنن.. تا دنیابن کە شکاندوویانن.. هەڕەشەی ئاوشیان لەکردن، گەر نەیان شکێنن.. ئاوا ئەمە ئاو کیلانە دشکێنن و گۆڕەکانیشیان لە بنەوە هەڵدەکێنین و تەرمی مردووەکانیشتان کەس نازانێت کە لە کوێدا فڕێیان دەدەین.
نامەردی و بێڕەزیکردن بە گۆڕی مردووان، لە تورکیادا نابێت، لە هیچ وڵاتێکی تری جیهاندا بەرۆوشتی وا نەکراوە.. ئەمە پێچوانەی هەموو یاسا و ڕەسا و ڕۆوشتێکە.
پشتریش ڕژمی تورکیا، بۆیاری ئاوی دەرکردبوو، کە هەموو نووسینێکی هەوسراو (لافیتە) بە زمانی کوردی قەدەغەیە.. ناشبێت

هیچ خولێک بە فەربوونی زمانی کوردی بکرێتەوە.. لە تورکیادا، لە زمانی تورکی زیاتر، بە فەرمی هیچ بە بەکارهێنانی هیچ زمانێکی تر نادرێت. ئەمەش شتێکی تازە نییە لە تورکیادا لە ئێتاتاتورکی رەگەزپەرستی گەورەوە، تا دەگاتە ئەردۆگانی رەگەزپەرست و ستەمکار، زمانی کوردی قەدەغە کراوە.. تا ئەمەش خوێندن و بە کوردی نووسین لە تورکیادا بە تاوان دادەنرێت.
لە ساڵی (١٩٩١) دا، ژنە سیاسەتمەدار و تێکۆشەر و قارەمانی کوردمان (لەیلا زانا) کە لە ساڵی (١٩٦١) لە شارۆچکەی (سیلوان)ی سەر بە شاری (ئامەد) لەدایک بووە. یەکەمین ئافرەتی پەرلەمانتاری کوردە لە پەرلەمانی تورکیا، خەی شەش پەرلەمانتاری کورد (سەلیم ساداک، ئەرهان دۆغان، خەتیب دیجلە، زوبەر ئایدا، بەشار کاباش) لە ڕووسمی سوێندخواردنی پەرلەمانی تورکیادا، لەیلا زانا یەکەم کەس بوو کە بە زمانی کوردی سوێندی پەرلەمانی خوارد. هاوەڵ پەرلەمانتارەکانیشی بە دوای ئەودا ئەوانیش بە کوردی سوێندیان خوارد.. لەیلا لە شەوەی هەر سێ ڕەنگەکانی ئاڵای کوردستانیش ناوچەوان بەستێکی بە ناوچەوانییەوە بەست.. بەمەش عەرشی تورکیا هەژاند و بوو بە سیمبولێکی سیاسی و بە هەمایەکی نەمری ئازایی و دڵێری و بوێری ژنانی کوردمان.
تورکیا ئەم سوێندخواردنەی لەیلا زانا و هاوەڵەکانی بە زمانی کوردی، بە نایاسایی و بە تاوان دا.. لەیلا زانا و سەلیم ساداک هەر یەکەیان بە پانزە ساڵ زیندانی سزادران. دوای ئەوەی کە بە ماوەی دە ساڵ لە زیندانda ماونەوە.. لەسەر فشاری پەرلەمانی ئەوروپی، تورکیا ناچاربوو کە لەیلا زانا و هاوەڵەکەی ئازاد بکەن.
عەلی باباجان سەرکی (پارتی دیموکراسی و پێشکەوتن) کە کورتکراوەکەی (دیقا) یە، بە زمانی تورکی بە واتای (چارەسەر) دێت.. لە یەکەمین وتاریدا، لە یەکەمین کۆنگرەی ڕاگەیاندنی دامەزراندنی پارتەکەیدا،وتی: دەبێت دەستوور هەموار بکرێتەوە و بگۆڕێت.
باباجان وتیشی: کێشەی کورد بە هەی دەستووریەوە دروست بووە، کە تێیدا گەلێک لە بوونی بەبەشکراوە.. وتیشی: ئەگەر ئەمە مافەکانی گەلی کوردمان لە دەستوورda زامن کرد و بە مافەکانی خەیان بگەن، ئیدی پەکەکەش نامێنێت.
باباجان توانجی لە ئەردۆگانی دیکتاتەر گرت و وتی: تورکیا شوێنی دیکتاتەریەت نییە.
عەلی باباجان لە بارەی دژایەتیکردن و توندوتیژی نواندن، بەرانبەر بە زمانەکانی تر لە تورکیادا، بە ڕاست و ڕەوا نازانن، جەختی لەسەر ئەوە کرد، کە خوێندن و ڕەشنبیری بە زمانە جیاوازەکانی

نەتەوەکانی تر لە تورکیادا، مافەکی مرۆڤایەتی بنەڕەتییە و پێویستییەکی پەروەردەییە.. پێویستە دەستکاری دەستوور بکرێت، تا هەموو هاوڵاتیان لە نەتەوەکانی تر زمانی دایکیان بەکاربهێنن.
عەلی باباجان: دیموکراتی دەبێت فاکتەری سەرەکی بێت، لە چارەسەرکردنی کێشەی کورد. ئەو بۆچوونەشی دا، کە ڕێ بە نەتەوەکانی تر دەدرێن، کە پابەند نەبن بە زمانی تورکییەوە.. بە ئازادی زمانی ڕەسمانی خۆیان بەکاربهێنن.
باباجان وتیشی: دانانمان بە مافەکانی کورد بە (پەکەکە)ەوە گرێ نادەین، بەڵکو دان بە هەموو مافەکانیاندا دەنێین.
بەشێک لە سیاسەتمەدارانی باڵای تورک، پێیان وایە کە کێشەی کورد لە کێشەیەکی ناوخۆییەوە بووە بە کێشەیەکی ناوچەیی و نێودەوڵەتی.. بە لەشکرتاری و داپڵاسین و سەرکوتکردن و کوشتن و بڕین و بەندکردن، چارەسەری کێشەی کورد ناکرێت.. بەڵکو لە ڕێی دانووسان و گفتوگۆ و دانان بە مافە نەتەوەییەکانی کورد دەتە چارەسەرکردن.

بە تورک بە مافی خۆی دەزانێت کە بە زمانی تورکی بخوێنێ و بنووسێ و بدوێت، ئەی بە ئەمەی پێنجا ملیۆن کورد کە خاوەنی زمانی تایبەتی خۆمانین. مافی ئەوەمان نەبێت، کە بە زمانی باوباپیرانمان، زمانی ڕەسمانی کوردیمان بخوێنین و بنووسین و بدوێین..؟ ئەم مافە بە ئەوانی تورک ڕەوایە و بە ئەمەی کورد ناڕەوایە. یا بانگە و دوو هەوایە؟

بە کەمینەیەکی تورکمان لە شاری هەولێر و کەرکووکدا، بە زمانی تورکی و بە لاتینی تورکی دەخوێنن و دەنووسن و زانکۆیان هەیە.. ئەی بە زیاتر لە (بیست و پێنج) ملیۆن کورد لە باکووری کوردستاندا، نەک بۆیان نییە کە بە زمانی کوردی بخوێنن و بنووسن، بەڵکو تەنانەت ئەو مافەشیان پێ ڕەوا نابینن، کە لە خاکی کوردستاندا، نەک لە خاکی تورکیادا، لەسەر کەلەکانی گەڕیلاکانی شەهیدان و مردووەکانیان، بە لاتینی کوردی ناو و نازناوی شەهیدەکان و مردووەکانیان بنووسن..؟!

ئەم تاوانە قێزەون و نامەردییانە و نامرۆیانەی تورکیا، نە یەکەمین تاوان و بڕوشتییانە، نە دوا تاوانیشیان دەبێت.. تاوانی زۆری لەمە نامەردیتریان دەرهەق بە شەهیدان و مردووانی گەلی کوردمان ئەنجام داون. بە نموونە:
زانا و مامۆستای گەورە و بەناوبانگی کوردمان (سەعید نوورسی: ١٨٧٦ـ ١٩٦٠) کە بە (بەدیعولزەمان) ناسراوە، کە لە ساڵی (١٩٦٠) دا کەچی دوایی کرد، لە شاری ماردین لە باکووری کوردستان، بە خاکیان

سپارد.. لە دوای چوار مانگ لە ناشتنی، جەندرمەی تورکیا هاتن و قەدەغەکردنی هاتوچوونیان لە شاری (ماردین) دا راگەیاند. تەرمەکەی (سەعید نورسی) یان، لە گۆڕەکەی دەرهێنا و بە فڕۆکەیەک بردیان.. ئەوسا و ئێستاش کەس نازانێت چیان لە تەرمەکەی کرد!
لە ساڵی (٢٠١٦) دا، جەندرمەی تورکی، بە یارمەتی وەزیری ناوخۆی تورکیا، تەرمی (٤٩) شەهیدی گەریلاکانی کوردیان، لەناو گۆڕستانی (چیای باگەن) ی نزیک شاری ماردین لە گۆڕەکانیان دەرهێنان.. کەس نازانێت بۆ کوێ بردیانیان و چیان لێکردوون.
ئەمساڵیش، هەر بە یارمەتی وەزیری ناوخۆی رژێمی تورکیا، لە ناوچەی (کارزان) لە باکووری کوردستان، جەندرمەکانی سوپاتان ئەردۆگانی ئیسلامی تەرمی (٢٦٧) گەریلای شەهیدیان لە گۆڕەکانیان دەرکرد و گۆڕەکانیان تێک دان.. بێ ئاوڕی ئاگاداری خاوەنی شەهیدەکان بکەنەوە. کەسیش نازانێت تەرمەکانیان بۆ کوێ بردن و چیان لێکردوون!
هەر وەزیری ناوخۆی تورکیا، بە یاری ئاوڕشی دەرکردووە، کە سەرجەم گۆڕستانەکانی شەهیدانی باکووری کوردستان، کە ژمارەیان (١٤) گۆڕستانە هەر هەمووی بەووخەنن و تەرمی شەهیدەکانیش لە گۆڕەکانیاندا دەربکەن و بیان بەن و لە شوێنکی نازانراودا. خەیان دەزانن چیان لێدەکەن.
بە دووریشی مەزانن، کە وەزیری ناوخۆی رژێمی تورکیا، ئەو بە یارمەتی دەربکات، کە گۆڕی (مەم و زین) یش، کە لە شاری (بایەزید) لە باکووری کوردستان دایە، ئەو گۆڕەش هەبتەکەنن.. چونکە هەموو تاوان و ڕەفتارێکی ناشیرینیان لێدەوەشتەوە.
ئەمانەیە نامەردی و تاوانە قێزەونەکانی، سوپاتان ئەردۆگانی دیکتاتەر و نەژادپەرستی سەرکی (ئیخوانولشەیاتین) و سەرکردەی جاشە ئیسلامیەیە بکرگیراوەکانی سوریا و لیبیا و کوردستان.. ئەردۆگانی دامەزرێنەری داعشی تیرەریست.. ئەمانەیە تاوانکانی پارتی ناداد و ناگۆشپێدانی ئەردۆگان. ئەمانەیە ئازادی و یموکراتی و ڕێزگرتنی تورکیا لە مافکانی مرۆڤ.. هەرگیز لە وێنەی نامەردی و دڕندەیی و ڕقەشی و ڕاگەزپەرستی تورک لە جیهاندا نەبووە و نییە.. مەگەر تەنها شۆفێنی عەرەبی و ئاخوندکانی سەدار، لە هاوشێوەی ئەردۆگان و تورکیا ڕاگەزپەرست دابن، ئەوانیش هاوپیلان و هاوتاوانن و هاوڕاگەزپەرستن، ئەوانیش تاوانکی زەریان دەرهەق بە گەلی کوردمان کردوون و دەیکەن.. هەموو کاتکیش ئەم داگیرکەرانەی کوردستان پکەوە بە گەلکەمەیی تێگبیر و پیلانی کەمەکوژی کوردیان داشتوون و جێبەجێیان کردوون و تا ئەمەش هاوپیلانن لە دژی بەدەستهێنانی مافکانی کوردمان.. سیاسەتی (پارتکە و زاپە) و

پیلانی کوشتنی کورد بە کوریان داشتوون.
ئەم تاوانە قێزەونانەی تورکیا، بە ئەمە و بە دونیە ناگەنەوە.. ئەمانە لە باوباپیرە خونەخۆر و داگیرکەر و نامەردکانی عوسمانییکانیانەوە، بە میراتی بۆیان ماونەتەوە و بونە بەشک لە کولتووری بگەنیان و لە بەربوشتیان.. شانازیش بەم تاوانانیانەوە دکەن.. کورد دژمنت: مردوو شۆیتان دستی لە هەڵدگرت.. بەڵام تورکیای نامەرد دستیان لە مردووی کورد هەڵنەگرتوون.. مەبەستی رژمی تورکیا لەم تاوانانە و کارە چەپەڵانیان.. گەورەبزرکردنی شەهیدانی کوردمانە.. بەربەرەکانێکردن و سوکایەتی کردنە بە شەهیدان و بە مردووانی کوردمان.. مەبەستیان ئازاردانی دڕوونی کوردە.. بەڵام لە هەمان کاتدا نامەردی و دندەیی و قێزەونی خۆیان دەردەخەن.. سووکایەتی و بەرەنگاربونەوە خۆیان دکەن.. نامەردیش هەر لە نامەرد دەوشێتەوە.. ئەم تاوانە قێزەونانەشیان دچنە ناو تەماری میژووی سەرتاپا ڕەش و قێزەون و بگەنیان.. میژوویک کە لە تاوان و تراژیدیای خونەشتن و دندەیی و نامەردی و دزی و تالانی و بەربەرەکانێکردن بەرانبەر بە گەلانی ئازادیخواز و مافخواز و ئاشتیخواز، هیچی تری تدا نابینین.. لە یەکەمین لاپەڕەی میژووی تورکیاوە تا دوایەمین لاپەڕەیان، هیچ خەسڵەتێکی جوان و چاکە و پیاوەتی و مرۆڤایەتییان تدا نین.. تا بیانکەن بە منەت بەسەر گەلانی ترەوە.

بە هەزاران هەزا تف و نەفرەتان لێبێت.. ئەی داگیرکەرانی نامەرد و دندە و نامرۆڤ.
بە تونەدی سەرکونەی ئەم تاوانە قێزەونانەی ئەردگان و رژمە ڕەگەزپەرستەکەی دکەین.. ئەو ڕژەش بە دوور نازانین، کە تختی وەربگەڕێت و خەی رژمەکەشی رسوا و شەرمەزار و ڕووەڕەش و سەرشۆڕ و چاوشۆڕ ببن و ببن بە پەندی زمانە.

ڕزا شوان
نەرویج: ٢٦/ئەپریل/٢٠٢٠

ناخۆشی لەپاش ناخۆشی.. ئەی کەی خۆشی دێت؟ … ئەحمەد کامەران

هەرکاتێك ناوی مۆڤ و مۆڤایەتی دەهێنرێت, راستەوخۆ لەپاڵی دا دوو دەستەواژەی گرنگیش دێتە ئاراوە کە ژیانی مۆڤەکانی تێدا بەند کراوە, ئەویش خۆشیەکان و ناخۆشیەکانە, واتە مۆڤ بە درێژایی تەمەنی کە لەسەر ئەم گۆی زەویەدا ژیان بەی دەکات, بەردەوام لەدەوری دووبازنەدا دەخولێتەوە , کە ئەویش بازنەی خۆشی و بەختەوەریە, لەگەڵ بازنەی ناخۆشی و نائارامیە, کەچی زۆر جار هەیە مۆڤانێك بەدرێژایی تەمەنیان تەنیا لە بازنەی خۆشی دا دەژین هەتاوەکو ئەو کاتەی ماڵئاوایی دەکەن, ڕەنگە جار بەجارێك بکەونە ناو بازنەیەکی بچووکی ناخۆشیەوە بەڵام لەماوەیەکی کەم لەو بازنەیە دێنە دەرەوەو دەگەڕێنەوە بۆ بازنکەی خۆیان کە ئەویش خۆشی و ئارامیەکەیانە, لە پاڵ ئەوەدا مۆڤانێکی زۆر هەن لەسەر ئەم گۆی زەویەدا بەردەوام هەموو چرك هەساتێکیان لە ناخۆشی و نائارامی دایە و لەگەڵ چەندین دەڵاوکێ دا, ئەگەرچی ئەو مۆڤانە بەدرێژایی تەمەنیان تەنیا لە فرسەتێکدا دەکەنە بازنەی خۆشی و بەختەوەریەوە , بەڵام ئەو خۆشیەیان بۆ هەتا هەتایە نابێت و دووبارە دەگەڕێنەوە بۆ بازنە ناخۆشەکەی ژیانی خۆیان , کە ئەمەش بۆتە هۆکارێك نەهێشتنی دادپەروەری لەنێوان مۆڤەکان دا.

سەبارەت بەبازنەی خۆشی و ناخۆشی دا ئەگەر بێت و گەڵك بەنموونە بهێنینەوە کە ئەویش گەلی کوردە, کە بەردەوام ئەم گەلە لەهەموو ڕوویەکی سیاسی و ئابووری و کۆمەڵایەتی دا بە درێژایی مێژووی خۆیدا, کەچی بەردەوام خۆیان لەنێو بازنەی ناخۆشی ونا ئارامی دا بینیوەتەوە, هەرچەندە لەکۆتایەکانی ساڵی 2019 گەلی کورد ئاواتی ئەوەی خواست کە ئیتر کۆتایی بەسەرجەم ئەو ناخۆشیانە بهێنرێت کە لەساڵانی ڕابردوودا بەسەریان داهات کە تێیدا مووچەکانیان پاشکەوت کرا و لەلایەکی تره جەنگ ڕووی دا لەگەڵ چەندین فشاری دەڕوونی دیکەدا… , بەڵام خەڵکی هەموویان وتیان لەپاش هەموو ناخۆشیەك خۆشیەکی گەورە بەڵێنەیە, بەڵام ئیتر پەندە بۆ ئێستا باوی نەماوە , چوونکە هەر لەسەرەتای ساڵی تازەی 2020 وە خەڵکی ترسیان لەهەڵگیرسانی جەنگێك هەبوو لەنێوان ئەمریکا و ئێران دا بەهۆی سەختی گرژیەکانیان دا, کەچی جەنگە ڕووی نەدا, بەڵام لەپاش ئەوەدا , جیهان کەوتە ژێر ڤایرۆسکی کووشندەوە کە بەناوی کۆڤید 19 وە(کۆرۆنا) کە بەهەزاران خەڵکی کووشت , هەبەتە هەرمی

کوردستانیش بۆ بەش نەبووە لەم قایرۆسە کووشندەیە بەڵان ئەوەی جێگای دڵخۆشیە کە نەیتوانی بەشێوەیەکی فراوان بڵاوببێتەوە بەناو خەڵکی هەرێمی کوردستان دا, بەڵام ئەمەش بووە گەورەترین ناخۆشی بۆ جیهان و بەتایبەتیش بۆ گەلی کورد کە لە چاوەڕوانی ساڵێکی خۆش و ئارامی دابوون بەڵأم پێچەوانەکەی بوو, جیاوازتر لە لەم قایرۆسە دابەزینی نەوتیش بۆ خەڵکی هەرێمی کورستان دووبارە مەترسیدارترین ناخۆشیە کە ئەمەش دەبێتە دواکەوتن و بۆ چارەنووس کردنی موچەی خەڵکی هەرێمی کوردستان دا, لەلایەکی دیکەوە هەرێمی کوردستان خاوەن حکومەتێکی چاکساز و دادپەروەر نیە هەتاوەکو ئێستا کە بێت و بەڵنی نەفەوتانی موچە بدات بەهاوڵاتیەکانی خۆی لەم بارودۆخە هەستیارەدا, ئیتر ئەمانە چەندین ناخۆشی دیکە …بەڵام ئەوەی کە لێرەدا جێگای تێبینیە ئەوەیە کە دووبارە گەلی کورد ئاوات دەخوازێت کە ساڵی 2021 بۆی ساڵێکی پڕ لەخۆشی و ئارامی دا بێت و چیتر نەکەونە ناو بازنەی ناخۆشیەکان دا , بۆیە دەبێت لە ئێستاوە چاوەڕێی ساڵێکی تردا بکەین بۆ ئەوەی بزانین کە جارێکی تر دەکەوینە ناو بازنەیەکی قولتری ناخۆشی , یاخود بەپێچەوانەوە دەکەوینە نێو بانەیەکی پڕاو پڕ لە خۆشی و ئارامی دا کە هەرگیز لەو بازنەیە دەرناچین.

کێ بـــاری کوردســـتان راســـت دەکاتەوە؟ … عیماد عەلی

ئەم بارەی کوردستان وا لاربێتەوە، کە بەهەمان شێوەی ئەو بەردەیە نەزانێك فێڵی دابێتە نێو گۆمێكەوە، بە هەزار زانا نەتوانن دەریكەن، بەڵام ئەگەر ویستی راستەقینە و ڕۆژەیەك لە دڵسۆزی بەتـایبەتی لـە نـێـو گەنجانـدا مـابێت، تەنهـا بـە ئێسـتێکو بەخۆداچونەوەی دروست و دوور لە هەندێك بەرژەوەندی، دەکریت هەر هیچ نەبێت تا ڕادەیەکی کەم لەو کۆمەڵگیە رزگار بین. چۆن؟
یەکەم جار دەبێت لەوەدا یەکلا بین کە بەم کەرەستە و عەقڵانەی نزیکەی سی ساڵە کوردستان بەرێوە دەبەن هیچ ئاسۆیەکی قوتاربون لەم وەزعە نابینرێت، کەوابێت پرسیارە گرنگەکە ئەوەیە، ئەی چۆن دەبێت؟ بۆ زانینی ئەوەش دەبێت لەوە یەکلا بیتەوە کە بە کتوپڕ گۆڕانکاری

رووناداتو دەبێت هەر هیچ نەبێت ئەم گەنج و نەوە تازەیە خەمی نەوەکانی داهاتوویان بێت ئەگەر بەخێیان بێ ئومێد بوون لە کەوتنەوە سەر سکەیەك بێت کە شەمەندەفەرەکەی زۆر کیسەڵ ئاساش بێوات. ئەی ئەمە چۆن دەبێت؟

أ- لە رووی ستراتیجیەتی دوورمەوداوە، دەبێت :

- هەموو ئەو کەسانەی بە گەورەو بچوك وحزب و بزوتنەوە و سەرکردایەتی وبنکردایەتی لەم ماوەیە لەسەر ساحەی سیاسی کۆمەڵایەتی بوون، بەشداری کردنی هەموچالاکیەکی سیاسی ین بەهەر ناوێکەوە بێت رەتبکرێنەوە (بە خۆمیشەوە نەوەك بوترێت خۆی لێدەردەکات، بەڵکو ئەوەی تەنها دژ بە پێك ئاوی دەستی ئەمانەی خواردبێتەوە پرژی گەندەڵی بەرکەوتووە).
- نەوەکانی ئەم سەردەمە دابڕانێکی یەکلاکەرەوە لەگەڵ نەوەکانی پێشودا بکەن، وەکو چۆن لە بواری تەکنەلۆجی و ئەلیکترۆنیدا بازی گەورەیان داوە و هیچیان لە نەوەکانی پێش خۆیان ناچێت، بۆ ئەوەی بەخێیان هەنگاو بنێن.
- ێکخراوی مەدەنی و سیاسی نوێ و سەردەمانە بەو شێوەیەی کە بۆ خۆیان پێ بزانن رأستە و میکانزیمی گونجاو لەگەڵ بیرکردنەوەی خۆیادا هاتبێتەوە کاری گشتی پی رایی بکەن، ئەویش بە ورد وزانستیانە ئەرکی دوور ونزکی ئەوانە .
- فیکر و فەلسەفە تا دێت بەرەو کزبون دەچێت و زانست پێگەی بەهێز دەبێت و ئایدیۆلۆجیا هەر باوی نەماوە، بۆیە بە پشت بەستن بە بەرژەوەندی باڵای کۆی گشتی خەڵك کە زۆرینەی هەژار و نەدار و چینە چەوساوەکەن، بەرنامەی گونجاو بەبیری خۆیانك ە من نایزانم، داڕێژن. بەو شێوەیە بەهێمنی و لەسەرخۆیی و واقعیانە هەنگاوی یەکەمی دابڕان لەگەڵ نەوەی کۆندا بەدروستی دەنێن و دەتوانن خۆیان لە سەلبیاتەکانەی خۆشیانیش دابڕێن و سەرکردایەتی واقیعی لە کۆی ژانی نێو منداڵدانی واقیعی تازەی کۆمەڵگا دروست بێت، ئەگینا هەزار و یەك ناڵازی و خەڵکی کۆنی پاك و بێگەرد و زاهید و دەست ودەم پاك و بەتوانا هەبن و ئێستا ناڕەزایەتیش دەرووبین، هەمان عەقڵیەتی ئەمانەیان هەیە و ئەگەر بەخێیشیان هەوڵ بدەن ناتوانن لە سیفەت وعەقڵ و فکر وفەلسەفە و رەفتاری ئەمانە دەربچن.

ب- لە رووی تەکتیکی و کاری خێرای ئەمڕۆوە، دەبێت:

- کاری سەرەکیان هەوڵی دابڕانی خێرای ئەو رژێە بەیەکداچونەی نەوەی سەردەم لەگەڵ کۆندا بدەن و کاریگەری نەوەی کۆن لە

عەقڵیەتی رەفتاری خۆیان لادەن و پەرشوبڵاوی بکەن ، ئەمەش بە:
1- تەنها گرنگیدان بە حەز و خواست و بیرکردنەوەی نوێی خۆیان.
2- بەشداری نەکردنی هیچ حزب و لایەنێك لە هیچ چالاکیەکیاندا لە هەر رووبەکیە بێت.
3- هەوڵی خۆرکسختنەوەی کەمەایەتی وپەیوەندیەکانیان بەپێی ئیکەوتەکانی دونیای ئینتەرنێت .
4- خۆپارێزی لە خەیاڵ و تموحی گەورەی خەیاڵی نائاسایی و تەماشکردن و تێرامان لە واقیعی کوردستان و کارکردن بەو پێیە.
5- تەنها فشاری سەرجادە و چالاکی جڕاوجڕی دوور لە نیازی حزبەکان بکرێت و ئەوەش وردی و زیرەکی و ژیری دەوێت.
6- نەهیشتنی سواربونی هیچ حزب و لایەنێکی ئەمڕۆ بەسەر شەپوێی نارەزایەتی و چالاکی جیاوازی نەوەی دابڕاو لە واقعی سیاسی ئەمڕۆ
7- لە پاش چالاکی و دروستبونی پەیوەندیە جیاوازەکان ناوکی دروستبونی سەرکردایەتیەکی نوێ، کەواقیع فەرزی بکات، باشترین عەقڵ لەدایکبووی ژانی سروشتی کەمەگە دەبێت

- قەیرانە ئانوساتەکانی ئەمۆ هاندەرێکی باشە بۆ مایەپوچ بوونی ئەم سەرکردایەتی و عەقلیەتە سواوەی کەوا کوردستانی گەیاندە ئەم حاڵە، بۆیە بە ئاسانی ئەتەرناتیڤی خۆیان دەربخەن و کاری سەخت و بێ وچانی کەمەیك چالاکوانی بەتوانای گەنج بەدوور لە گەنجانی ناو حزبەکان زەمینەی بناغەدانانی دابڕانی یەکجارەکی لەنێوان عەقڵیەتی کۆن ونوێ دەبێت.

بۆیە ،پێویستە ئەوە دووبارە بکەینەوە، کە تاوەکو کوردستان بەم پێکهاتە و عەقڵیەتە و بەم شێوەیە بێوات، هەڵی دەربازبوون لە هیچ قەیرانێك لەبەردەمدا نابێت و ئەگەر لە هەر جارێکیشدا پینەوپەڕیەك بکرێت بەڵام پشکێی قەیرانە یەك لەدوای یەکەکانی دەستی عەقڵیەتی کۆن بە بریسکەداری دەمێنتەوە، تاوەکو لەکۆتاییدا دەگەڕینەوە ژێر دەستی داگیرکەرانی دەیان ساڵەی میلەتەکەمان و بارودۆخی کوردستان لە خراپەوە بێ خراپتر دەێوات. بۆیە ئێستا یەکەم هەنگاوی سەختی ڕێگەی دووڕودرێژی نەوەی تازە و نەوەکانی داهاتوو بنرێت، لە چاوەڕوانی و هەنگاو نەنان باشترە.

توندرەوەکی ریزەکانی نازییەت ئەبێتە چالاکەوانێکی چالاك … ئامادەکردنی: ئەحمەد رەجەب

باتریك ئەسپلوند Patrik Asplund لە تافی لاویدا بە هۆی گۆرانی ومیوزکی هاندەرو وروژێنەر چووە ناو رێکخراوە راستڕەوە نازییەکان وجولانەوەی رەگەزپەرستی بەهام لێرەدا باسی ئەوە ئەکەین چۆنچۆنی وازی لە نازییەت هێناو بیروباوەری گۆراو بۆ بە هەگری بیروباوەری هاوکاری و یارمەتیدانی کەسانی تر.
پاتریك ئەسپلوند ئەڵێت :ئەتوانم بڵێم بزوتنەوەکانی نازییەت لە سوید بە هۆی گۆرانی و میوزیکەوە سەری هەڵداو، لە سەرەتادا هەندێ کەس لە ئینگیلتەرا گۆرانی رەگەزپەرستانەیان بەاوکردەوەو تیمێکی میوزیك بە ناوی سکرودرێڤەر Skrewdriver musik هەبوو، منیش لاوێکی هەرزەکار بووم گوێم لەو جورە گۆرانییانە ئەگرت و، هاوکات شەرم لە گەڵ کێچبەران ئەکرد.
کاتێك هەرزەکار بووم و لە شەقامەکانی ستۆکهۆڵم لە گەڵ برادەرەکانم پیاسەمان ئەکردو گۆڵمان لە میوزیك و گۆرانی هاندەر ئەگرت و لە گەڵ یەکترو لە گەڵ بیانییەکانی کێچبەر شەرمان ئەکرد و، کەمە کەمە باوەرم بەو گۆرانیانە هێناو پەیوست بووم بە بیروباوەری نازییەت و، بووم بە یەکێك لە نازییەکان.
پێشتر لە ساڵانی نەوتەکانی سەدەی پێشوو لە ڕێی میوزیك و گۆرانی و ئاهەنگی هاندەر من و لاوانی تر ئەچووینە ناو جولانەوەکانی نازییەت بەهام ئەمڕێ نازییەکان وازیان لەو شێوەیە هێناوەو، بە هۆی راگەیاندن و فیسبووکە لاوان بۆ ڕێکخراوەکانیان رائەکێشن.
لە بارەی ئەوەی بۆچی لاوانی سوید ئەچنە ناو ڕێکخراوی نازییەکان پاتریك ئەسپلوند ئەڵێت : هۆکاری سەرەکی ترسە و ئەمەش بەسەر خۆم هات کاتێك لاوێکی هەرزەکار بووم و، لە ڕووی کۆمەڵاتییەوە لە دەوروبەری ستوکهۆڵم ئەژیام و، ناوچەکە هەموو ڤێللا بوو، باوکم بەریوەبەر بوو لە کۆمپانیای تێلیای سویدی و، پەیوەندیم لەگەڵ لاوانی بیانی نەبوو، بە پێچەوانەوە هەردەم لەگەڵ کێچبەرەکان شەرم ئەکردو، وامئەزانی هەرچی بیگانەیە ئاژاوەچین و حەزیان لە شەرە

وهەمیشە شەرم لە گەیان ئەکردو لەم ئەدان و لەیان ئەدام و، نەوانمان لە رووی بیرەوە ناکەك بوو بەیە لەو باوەرەدا بووم ترس و شەرکردن بە جۆرەك لە جۆرەکان هەکار بوون بۆ ئەوەی لاوان پەیوەندی بە رەکخراوەکانی نازییەت بکەن.
کاتێك گەورە بووم زیاتر لە نیوەی هاورێکانم لە خەکانی وڵاتانی تردو هیچ جیاوازییەك لە نێوان خەکدا نییە، مرۆڤ هەر مرۆڤە بەڵام کاتێك لاو بووم ئەوەم نەئەزانی بەکو وام ئەزانی جیاوازی لە نێوان خەك هەیە.
زۆر شەرم ئەکردو جارەکیان بەر چەق کەوتم و لە ساڵی 1992 هەوڵی کوشتنم درا کاتێك یەکەك ویستی بە ئۆتۆمبێل لەمبدات، بەڵی لە پاش شەرکردن لە یانەیەك کەسەك گێبی ئۆتۆمبیلەکەی کوژاندبووەوە و لە دەرەوە چاوەڕی ئەکردم بمگوژێت و، لە نەخۆشخانە حەزم لە چارەی بیانییەکان ئەئەکردو ترس دایگرتبووم و، واملەهات رقم لە هەموو شتەك بێت کە پەیەندی بە خەکی بیانییەوە هەبێت. سیاسەت هیچ پەیوەندییەکی بەوە نەبوو کە چوومە ناو رەکخراوەکانی نازیسم بۆ نموونە (10 دە هەفتەی دەربارەی رەگەزپەرستیم نەخویند بۆ ئەوەی ببم بە رەگەزپەرست) بەڵام ئەزمونەکەم کە تیادا ژیام و ئەوەی بەسەرمهات وایلەکردم بچمە ناو رەکخراوی نازییەکان.
ئەتوانم بڵێم رق و کینە و گرانی هەکار بوون ببم بە نازیسست : گرانیبێژ بووم و تیپەکی گرانیم لە ساڵانی نەوەتەکانی سەدەی رابردوو دامەزراندو گرانییەکان پاڵیان بە خەکەوە نا بەرامبەر بە بیانی و کۆچبەران رق ئەستور بن و، هەندیکیان لە بەر رق و کینە کەوتنە ئەنجامدانی تاوان و، لەو کاتانەدا زۆر کەس لە سوید کوژران و زوربەیان لاوان بوون و، ئەوانەی هەستان بە کوشتنیان گۆگری گرانییەکانم بوون.
چۆن توانیم لەو رق و کینەیە رزگارم بێت و، واز لە لە بیری رەگەزپەرستی بێنم پیشەکی زۆر نیگەران وبەداخم و، بە هۆی گرانی و دەقەکانی رقم بڵاوکردەوە و هەستم کرد ئەوە منم پاڵم بە خەکەوەنا تاوان ئەنجام بدەن و ئەوەش کارەکی بێسوود بوو، ئەو تاوانانەی ساڵانی نەوەتەکانی سەدی رابێدوو بوونە هەکاری وازهێنانم لەو بیروباوەڕەو دوورکەوتنەوە لە بزوتنەوەکانی راسیزم.
باتریك ئەێت :خاوەنی بیرورای توندوتیژی و نازیسست توانیان هەیە کەسانی رازاو سەرلەشێواو بگرنەخۆ، ئەگەر کەسەك سەیری فلیمی بەگەنامەکان و رووداوەکانی جیهان بکات بۆی دەرئەکەوێت بزوتنەوەکانی راسیزم بە ئاسانی خەکیان دەستئەکەوێت بۆ نموونە پەکدادان و هەڵپژان لە نێوان تایفەکانی ئیسلام (سوونی و شیعە) هەیە و هەروا لە ئەوروپا زۆران لە نێوان تایفەکانی کاسلیك و

پرۆتیستانەکان و خەڵکی تر هەیە تەنانەت لە ستۆکهۆڵم زۆر کەس لە زۆر نەتەوەو تۆژەکان لە یەکئەدەن و، ئەمەی مرۆڤ زۆر زیرەکین بۆ تەماشاکردنی جیاوازییەکان و حوکم سەپاندنی پێشوەختەو لە کۆتاییدا هەڵگیرساندنی شەر لە نێوانماندا.
ئەو دیمەنە سپیپێستەکان وئەوروپییەکان ئەگرتەوە و، ئەوانە خۆیان بە گرۆپ گۆشەگیر کردووەو ترسیان لێنشتووە کە بیگانەکان دژن و دەستبەسەر هەموو شتێك ئەگرن و، سپیپێستەکان لە گەڵ کاتدا لەناو ئەچن و،چەندین جار ترامپ ئاماژەی بەوەداوەو، بە کورتی راسیزم لە سەر ترس دامەزراوە.
زۆرجار ئەزانین بۆ خەڵك روو لە بزوتنەوەی نازییەکان یان بزوتنەوە توندرەوەکان و ئاینییەکان ئەکات ، هۆکاری سەرەکی هەستکردنی مرۆڤە کە ژیانی بۆ نرخە یان هەستکردنە بە تێکشکان و بێتوانی لە دژینەوەی رۆگایەکی دیاریکراو لە ژیاندا و، بەو هۆیانەوە ئاین و جولانەوەی نازیسم دەرئەکەون هاوکات مرۆڤ ئەڵێت ئەستاکە خواستم هاتەدی و ئەتوانم بژیم , نازییەت و تونرەوکان بە ئاسانی ئەتوانن خەڵکی ترسنۆك و سەرلێشێواو بۆ خۆیان راکێشن.
ئایا بە دەرچوونی باتریك لە ریزەکانی نازییەکان و وازهێنان لە بیروباوەریان تووشی کێشەو گۆچەل بووە؟ باتریك ئەڵێت : ساڵی 1998 ی سەدەی رابردوو لە جولانەوەی نازییەکان دەرچوم و، هەستمکرد رۆگام ونکردووەو، من ناسراوو ناودار بووم و تیپێکی گەورەی میوزیکم لە سوید هەبوو : رۆژنامە ناسراوە گەورەکان لە سەریان نووسی و، هاوکات لە گەڵ نازییەکان تووشی هەرەشەی کوشتن و چەندین جار تووشی شەرو ئاژاوە بوومەوەو هەروا خۆزانەکەم دووچاری هەرەشە بووەوە و، من ئامادەبووم بۆ ئەو هەرەشانە و، زۆر کەرەت لە گەڵ نازییەکان تووشی شەر بووم.
کاتێك مۆرمندا بووم زۆرجار تووشی شەر بووم و، زۆر کاری بۆ عەقلانیم ئەنجامدا، لە خەڵکم داوە و ئەوانیش لێیانداوم و تووشی تۆندوتیژی بوومەتووە بەڵام لە هەموو شتێك خراپتر من لە رێی میوزیکەوە رق و کینەم بۆاوکردووەتەوەو، ئەو رقە لە دڵی هەندی کەس چەسپی و بووە هاندەر بۆ ئەوەی تاوان لە دژی خەڵکی تر ئەنجام بدەن و، بە بۆچوونی خۆم ئەوە خراپترین کارە لە ژیانمدا کردوومەو ، لە بەرامبەر ئەو کارانەش ئەوە بیست ساڵە لەگەڵ کەمەڵەو دامەزاوەی جیا جیاکان لە پێناو خۆگونجاندن و پێکەوە ژیان و بەرنگاری تاوان کار ئەکەم .
باتریك چی بە کەسانی بێگانە کە بەلای تۆندوتیژی و بیری نازییەت نزیك ئەبنەوە یان ئەوانەی هەستی راسیزمانەیان بەرامبەر بە کەسانی تر هەیە ؟

ماوەی 15 ساڵە لەژێر پڕۆژە بۆ پاڵپشتی دەوروبەری شار کار ئەکەم و، یەک لەو پڕۆژانە ناوی { فوتبۆڵی شەوانەیە } و، شەوانی هەینی و شەممە دەرگای ساڵەکانی (قاعەکان) ی وەرزش ئەکەینەوە بۆ یاری فوتبۆڵ و، پڕۆژەکە، پڕۆژەیەکی ئاسانە بۆ جێبەجێ کردن و، زیاتر لە 70 ساڵ (قاعە) لە سەرانسەری سوید کراوەتەوەو وسەدان نەوجوان ولاو رووە لەو سالانە ئەکەن و، بزانە لە هەموو سوید ژمارەی ئەوانەی ئۆواران یاری فوتبۆڵ ئەکەن چەندە؟
ساڵی رابردوو ژمارەیەکی زۆر ئەفغانی هاتن بۆ سوید ، شەپۆلێکی گەورەی کۆچبەر بوون و، شەر لە گروپەکەم روویدا لە نێوان لاوانی دەوروبەری ستۆکهۆڵم و لاوانی ئەفغان و، کۆمەڵگای سویدی لەوە تێناگەن چۆن ئەوانە هەموویان بیگانەن و یەکتر ئەناسن و هاتوونەتە ناو شارو شەر ئەکەن.
دیارە کۆمەڵگای سویدی نازانێت خەڵکێکی زۆر لە ناوچەو وڵاتانی جیهان هاتوون و هەر یەك لەوانە خاوەنی کلتوری تایبەتی خۆیەتی و جیهان پرە لە شەرو ئاژاوەو ، لێرەش شەر لە نێوان لاوانی بیگانە وئەفغانەکان رووئەدات و ئەمە کار ئەکەین بۆ نەهێشتنی شەر.
راسیزم تەنها شتێك نییە سویدی بەرامبەر بیانییەکان ئەنجامی ئەدات و، خەڵکی تریش دژ بە یەکتر ئەو کارە ئەکەن ، کێشەو شەر لە هەموو جیهان هەیە بۆ نموونە لە ئێرلەندا لە نێوان کاسۆلێك و پرۆتیستانت ، جاروبار ناوەکان ئەگۆردرین بەلام کردەوەی راسیزم هەر یەکەو خاوەن یەك شوناسنامەیە.
بەپێی ئەزمونی خۆم کەس ناتوانێت حوکم بدات لە سەر کەسێکی تر کە ناینایسێت و، کاتێك مرۆڤ خەڵکەکە ئەناسێت ئەوکات ئەزانێت هەموو خەڵك وەك یەك یەکسانن و، نابیت حوکم لە سەر خەڵك بە پێی باکگروندی کۆمەڵایەتی یان رەنگی پێستی دەموچاویان بدرێت و، خەڵکی خراپ خراپن و، خەڵکی باش باشن بەڵام ناتوانرێت حوکم لە سەر گەلێك بە تەواوەتی بدرێت و، ئەو جۆرە حوکمە دەبەنگییەو ، ئەگەر یەکێك بیر لەوە بکاتەوە ئەو لە هەموو کەسێك بەپێی ئەوەی سەر بە گروپێك یان رەگەزێکی دیاریکراوە باشترە ئەوە بۆ عەقڵی و دەبەنگییە و هەموو خەڵك لە هەر کوێ بن وەك یەکن.
بۆ حزبی دیموکراتەکانی سوید هەواداریان زۆرئەبێت ؟
پاتریك ئەبێت : لەم دواییەدا خەڵکی زۆر هاتن بۆ سویدو شەرو پێکدادان زۆر بوون چونکە سیاسەتی سوید بۆ گونجاندنی کۆچبەران لە کۆمەڵگای سویدی چەوتەو خراپە، کاتێك خەڵکی زۆر هاتن بۆ سوید لە زۆر شوێنی جیهان وەك سۆماڵ بۆ نموونە سوید ئامادە نەبوو پێشوازی لەو خەڵکە بکات و لە گەڵ کۆمەڵگاکەی بیانکونجێنیت و، سوید دابەشیانیکرد بە سەر ناوچەکانی دەرەوەی شارو، ئەو ناوچانە

دەستکەوتیان نییە یان زۆر کەمە بایەخ بە ئەوانەی تازە هاتوون بدات و، لێرەوە رادەی پەروەردەو فیرکردن دائەبەزێ و، بارودۆخی ئەو ناوچانە ئاڵۆزتر ئەبێت و تاوانیش زۆرترو، کەمەلێکی زۆر لە لاوان هەستان بە ئە ئەنجامدانی تاوان و، راگەیاندنەکان کەوتنە نووسین لە سەر ئەوانەی تازە هاتوون و سویدییەکان ترسان وداوایانکرد کۆچ رابگرن بۆیە حزبی SD ناودەر ئەکات و، سوید بەرەوروی کێشەی خۆکونجاندن ئەبێتەوەو،کەسیش ناوێرێت بەرامبەری بوەستێت و، کەسیش نایەوێت بڵێت کێشەیە و هەوڵ بۆ چارەسەری بدرێت حکومەتی سوید دەستی خستوەتە سەر گوێکانی بۆ ئەوەی هیچ نەبیستێت و، لە کاردانەوەی ئەو بۆ هەڵوێستییە ناوی حزبی دیموکراتەکان بەردەوامە لە هەڵکشان.
حزبی SD (دیموکراتەکانی سوید) لە سەرەتادا لەلایەن راسیزم و فاشییەکان دروستکرا و منیش لەگەڵیاندا بووم و، زانیاری باشم هەیە لە سەر ئەو کەسانە حزبەکەیان دروستکرد.
بەرای تو پاتریك ئایا حکومەتەکانی سوید لە سیاسەتی کونجاندن و تێکاوکردنی کۆچبەران و کەمەڵگای سویدی شکستیانهێناوە ؟
بەڵی سوێدییەکان زیرەکن لە بەرزکردنەوەی کارتی زەرد وەك دادوەرەکان لە کاتی وەرزشدا بەرزی ئەکەنەوە بەڵام زیرەك نین لە خۆکونجاندن و، ئەو کەسانە لەو بواردا قابیوون ئەوانەن لە دەرەوە هاتوونەتە سوید و سوێدییەکان نین و، هەر ئەوانن ڕێگا بۆ هاتنی خەڵکی تر خۆش ئەکەن، سوید بەرنامەی گونجاندنی نییە ، بەرنامەیەکی نیشتمانی ، بەڵی ئەوەمان نییە و، ئەوەش گرنگییە بڕگرامێکی لەو شێوەیەمان نییەو لێرەو کێشەکان سەرهەڵئەدەن. سیاسەتی پەیروکراو لە ئێستادا سیاسەتێکی چەوتە (ئێمەو ئەوان) سیاسەتێکە خەڵك کۆ ناکاتەوە و زۆر هەڵەیەو هەندی کەس ئەڵێن بۆ پشتگیری لە جیمی نەکەین، ئەو زیرەکترین سیاسییە لە سوید، بەڵێ جیمی زیرەکە بەڵام پشتگیری حزبەکەی لەوە هاتووە خەڵك هەڵلاك بووەو، بە رای من هۆکاری سەرەکی دەنگدان بە دیموکراتە سوێدییەکان SD ترسە لە ئەنجامدانی تاوان و ئەوەی لە دەرەوەی شار ڕووئەدەن لە دزیی و تووندوتیژی و بێاوکردنەوەی ئەو هەواڵانە لە بەشەکانی ڕاگەیاندن و، ترس ئەخەنە دڵی خەڵکەوە و هەمووی ئەخەنە ئەستۆی بیانییەکان بەبێ ئەوەی چەخت لە سەر بنبرکردنی تاوان بکرێت وئەمەش لە سیاسەتی دابەشکردنی خەڵکە بۆ بۆ سپی و ڕەش یان سویدی و بێگانە.
باتریك لە ئێستادا بۆ یارمەتیدانی لاوان چی ئەکات ؟
پاتریك ئەڵێت : پێشتر لە پڕۆژەی (Frysthus) لە سوید کارم ئەکردو، دووجار لە چەند پڕۆژەیەك پەیوەست بە لاوان و بەرنگاربوونەوەی ڕاسیزم و، لە (Frysthus – فریستهاوس) لە

پرۆژەیەك بە ناوی ئیکست (Exist) ئیشم کرد ، کارکردن لە پێناو دەرچوونی خەڵك لە بزوتنەوەکانی راستڕەوی توندوتیژی و نازییەت و ئەم پرۆژەیە زۆر گەورە بوو ، لەپاشان لە گەڵ پرۆژەی فوتبۆڵ کارم کردووەو چەند پرۆژەیەکی تر بۆ بەرنگاربوونەوەی تۆندوتیژی و راسیزم.
لەمڕۆدا لە گەڵ دامەزراوەی (Godspot) کار ئەکەم و، دامەزراوەکە کار بۆ گونجاندن لە ناو وەرزش و چەند پرۆژەیکی تر تایبەتە بە هەرزەکاران ولاوان ، وا 20 ساڵە من لەگەڵ ئەو جۆرە دامەزراوەو ڕێکخراوانە کار ئەکەم وزۆر بە داخەوەم بۆ رابووردووم و ئەمەوێت کار بکەم ئەو مۆژووە ڕەشەی خۆم لەناو بەرم، نابێت مرۆڤ بۆ ئومید بێت و، لە ئێستادا تاوان بەرۆژەی 50% کەمیکردووە و، ئێمە ئەتوانین هاوکاری یەکتر بین وپێکەوە لە ئاستەنگەکاندا دەربازبین و تەنها ئەمە چارەسەرە نەوەك سنورداخستن و خەڵك دەرکردن.
25/4/2020

مۆبارەك ... پشكۆ ناكام

..... زۆر جار كە دزێك لەقافا ئاگیرێ و ناچار ئەكرێ چی دزیوێ بیگەڕێنێتەوە لە ترس و شەڕان و خۆپارستی خەیوێ نەك هەر ئەوەی كە دزیوێتی بەڵكە چی شتی گیرفانی خەیشتی ئاگەڕێنێتەوە بۆ ساحێبی شتێ دزراوەكان ، ئەمە تەنەك ئەو حاڵەتەیە كە ئەمڕۆ دەساڵانی بنەماڵێ تەی كەووتوە، پاش ئەوەی جۆن ساڵكۆ قووتی خەڵكیان لرف لێیا و نەوتیان بۆتاڵان برد و بوون بە یەكێك لە بنەماڵێ موێتی ملیاردەرەكان ناوچەكە ، نە پاشوكەوتی مووچێ و نە ئەو ئاو و تەویەی كردیان فریایان كەوت و ئێستا لە لەواری ئیفلاسی وەك حكومەت نزیك بونەتەوە (هەروەك چۆن دونێ بە بۆغایان ئەووت : پووڵی نیە ..موفلیسە !!) ئەمڕۆ نەك بەشێ نەوتەكەی بۆغا بەڵكو ئامادەن هەرچی نەوتێك شك ئەبۆن بیینن بۆ " سەمە" و لەمودوا نەوت ، بەنزین ، گاز ، گازی چێرخ ، دیزێ ، نەوتی پڕەمتز و هەرچییەكیان شك برد بۆ مەمنونی ودەست گرتن بەسنگەوە ڕوانێ ناوەندی ئەكۆن ئەمش لە جاكێ و سەغڵتی و هەست بە بار پرسیارێتیان بۆرامبار بە میللەت نیە بەڵكو لە دوای چۆن ساڵێك لە پێیەو كردنی سیاسەتێكی مافیانە بوە لە هەژاركردنی خەڵك و دەڵەمۆن كردنی خۆیان

، دەنا هەر ئەو سێ چوار کەسەی بنەماڵە بوون لە کابینەی پێشووی بەناو حکومەت بە بڕیاری ئایبوارد لە ناردنی نێوت و هەر ئەمە بە سەبەبیان لەگەڵ کورد و پێشیان ئەووت : شەقڵنیە، مزهەبیە ، گەندەڵە دژ بەکوردە و دژیان لەو وەسفە سواو و هەزار بار بوو، تەنانەت جارێکیا سەرکەی بنەماڵە ووتی کە مالکی تیارەی ئەف/16 ئەکەڵە بە ئەوەی لە کوردستان و بیرە نەوتییەکانی هەرێم بات !! بەڵام ئێستا کە کار لەکار ترازاوە و هیچ پاساوێکی دەستووری و یاساییان نەماوە و ناتوانن درێژە بەو سیاسەتە سەقەت و پڕ لە ساختەچێتیە بدەن دیسانەوە : السلام علیکم بڕیا ، ئەوە گەورە و ئەمە بچووک ، ئەوە فەرمان ڕەوا و ئەمە موریید ، ئەوە سێغی و ئەمە موحتاج . تکایە مووچەی فەرمانبەرانمان بە ئەمەی هەتا ماووین عەڵاقی سەرف بکەن ، چونکە ئەمە لە قوماری " ئابووری سەربەخۆ" دەڵانومانە و خوا ئەوە بگرە قەری قوماری کردین...

کاتێک دەسەڵاتی هەولێر بە ئومێد بوو لەوەی تورکیا پارە شاراوەکانی داهاتی نەوت بۆئاسانی ناگەنێتەوە بە حکومەتی بنەماڵە تا بتەواوی هەموو خزمەتگوزارییەکانی خەڵکی جێبەجێ نەکا بتایبەتی ئەوەی پەیوەندی بە لێیان و هەرش کردنە سەر پێشمەرگەکانی باکورەوە هەیە لە قەندیل و پاش فەزیحەی ملیار دۆلارەکەی ئامەزایەکی سەرکەی بنەماڵە و دابەزینی نرخی نەوت ئیتر دەسەڵات لە "ساجی علی" نزیک بتەوە بە تایبەتی کە ڕق و تۆڵەیی خەڵک لە کۆنایە و دەسەڵات مەترسی ئەوەی لێنیشتوە کە ئەگەر چارەسەرێکی ئەو وەزعەی خەی دروستی کردوە نەدۆزێتەوە لەوانیە تووقینەوەیکی جەماوەری دروست ببە بەمەش کورسی حوکمانیان ئەلەق ئەو کاتە نە نەوت نە گاز نە تورکیا نە جاشکانی لیبیا فریایان ئەکەوێت ، بۆیە زوو کۆتنە خۆیان و بەختەوەری سەرکەی بەناو ئەنجومەنی وەزیرانلە پشت شاشەی سکایپەوە بریاری دەرکرد کە ڕووی هەرچی بڕیینە نەوتکانە بکەنە بەغا بڕامبەر ناردنی مووچەی فەرمانبەران نە بادا وا لەسەریان بشکێتەوە کە پێشیمانیی سفر هیچ بدەستەوە ...

خەڵک زەر هاواری کرد گوێیان لەکەس نەگرت ، کە خەڵک لەسلەمانی لە نارەزایەتیا جوونە سەر جادە سەرکەی بنەماڵە ووتی : با بخۆیان هەر هەڵپەڕن !! ئەوە بەغا نەبوو ئابووری سەربەخۆی لە هەولێر پێیەو کرد ، خۆئەوە بەغا نەبوو پاشکەووتی مووچەی داهێنا ، ئەوە بەغا نەبوو نەوتی هەرێمی بتاڵان برد و بە هەڵاج کردیە دیاری بە تورکیا ، ئەوە بەغا نەبوو بە هەرێم بڵێ موفلیس ، ئەوە بەغا نەبوو داهاتی گومرگ بماشێتەوە ، ئەوە بەغا نەبوو پارەی ئەمریکا و حولەفا بە شێی داعیش بخاتە تەنکەی باخەییەوە و بازرگانی نەوتیش

لەگەڵ داعش بکات ،خۆ ئەو بۆغا نەبوو هەرچی پارەیەک بە بەرنگاری کورونا هاتبێتە هەرەم بخاتە قاسەی بنەماڵە و داوای خێر و خێرخوازی و سەدەقە لە خەڵک بکات ، ئەو بۆغا نە بوو بە داهاتی هەرەم جاشی کوردی سەر بنەماڵە و پەروەردەکراوی تورکیا بنێرێتە لیبیا ، ئەو بۆغا نیە کە دەرماڵەی زیندانیانی سیاسی هەرەم بدزێ دابەشی نەکات ،خۆ ئەو بۆغا نەبوو دۆغیلەی هاوکاری نەخۆشکانی شەر پێنج دەست بەسەرابگرێ و خۆشنەشی کات ، ئەو بۆغا نەبوو بە کە من مووچەم نارد چەن هەفتەیەک بیشارنەوە و بەن بگەڕێ مەرحوم پارە نەهاتوە ، ...و... هەموو ئەمانە و دەیان فرت و فێڵی تر، دەیان تاکتیکی دژ خەڵک ، دەیان و سەدان خروقاتی سیاسی و ویژدانی و ئابووری و نەتەویی و نیشتمانی و ئەخلاقی ، دەیان فێڵ و درۆ لە دەرخستنی ژمارە راستەقینەکانی داهاتکان ، دەیان جار بە حورمەت کردنی میللەت و بچووک بوون و بوون بە قەزەمی خەیان لە ئاست داگیرکەر و ناحەزە دەرینەکانی کورە ، هەر هەمووی بەوە شکایەوە کە دان بەویا بنێن قاسەکانی حکومەت بەتاڵن، بەڵام قەت و بە یەک جار جورئەتیان نەکرد بەڵێن : بە،،؟!! لەو هەموو داهات و پارەی بۆغا و یارمەتی ئەملاولا و هاوکاری دەوڵەتانە چەن حکومەت هەپی بەیازی بەدەستەوە مایەوە! قەت جورئەتیان نەکردوە راستی و واقیعەکانی پشت دیارنەمانی ئەو هەموو داهاتانە بە خەڵک بڵێن ، قەت...: (تە بەڵێی ئەوە بۆغای کۆی باشی ئەمە و شەقینیەیی دوێنێ شەو بە دزیەوە بەتاکی کردبێتەوە ؟)

گەرچی دەسەڵاتی کوردی ئەم هەنگاوی مل کەچ کردنەی بە ئەمری واقیعی ئابووری کوردستان و داواکردنی پێنابەرێتی لە بۆغا زیاتر لەترسی کورسییەکەی خەیاتی نێک لەبەر بەتەنگەوەهاتنی بە ماف وداواکاریەکانی خەڵک بەڵام لە هەمان کاتیشا دان نانێکە بە فشەلی کەمیدیای" ئابووری سەربەخۆ" بە سیناریست و دەرهێنەر و هەموو ئەکتەرەکانیەوە و رەنگ دانەوەیەکی یاریە مناڵانە ئاساکەی " ریفاندەم" و پشت بەستن بە نەوت تەنها بە خۆ دەوڵەمەن کردن و نەفامی لە ئاست سیاسەتی ئابووری و جونیەتی مامەڵەکردن لەگەڵ نەوت و بەشداری پێ نەکردنی حکومەت و پارلەمان لە بریارە سەختە ئابووریەکان و دانانی تاجی بنەماڵە لەسەروو هەموو ئیعتیبار و ئاسایشی ئابووری و قودسیەتێکی میللیەوە ،

من بە گومانم لەوەی گەر دەسەڵاتی هەرەم لە بۆغا بوایە ئامادە نەئەبوو یەک دیناریش بە هەرەم بنێرێ ، بەڵام ئەم غروری دوێنێی هەرەم لەوەی (لەگەڵ عەڵاقا دراوسێیەکی باش ئەبین)!! بە (هەموو هەر عەڵاقیین و هەرەم بەشکی دانەبەاوی عەڵاق)!! باشترین سەلمانێ کە دیکتاتۆرکان بە مانەویان لە دەسەڵاتا هەموو

یارییەک ئەکەن و وەک چەرخ و فەلەک گوزمەک بە ل پشتەو و گوزمەکەی تریان بە دواوەیە ، دەستاتی هەولەریش لەو یارییە شارەزایە و ئەهێنە پێی بڵێین : موبارەک...

کەمپینیی ئازادی بۆ ڕۆژنامەنووس هێمن ماموند

پەیوستە هێمن مامەند ئازاد بکرێت

وەک ئاگادارن، کە کوردستان و هەموو جیهان بە دۆخێکی زۆر هەستیار و نائاساییدا بەهۆی قایرۆسی کۆرۆناوە تێپەڕدەبێت. بەداخەوە سەرەڕای ئەم هۆشە درماویە، لە باشووری کوردستان دەزگا ئەمنیەکانی نەک هەر بەردەوامن لە سەرکوتی ڕۆژنامەوانان، دەنگە ئازاد و هەڵخنەگرەکان، بەڵکو هەست دەکرێ خەریکە فۆبیای ترس و تۆقاندن و پۆلیسیی لە بەرامبەریاندا پیادە دەکرێت، کە ئەمەش نە لەبەرژەوەندیی هاوڵاتیانە و نە بەدەستەڵاتی خەماڵیی کوردیشە لەو بەشەی کوردستان. لە کاتێکدا ئێستا لە هەمووکات کوردستان زیاتر پێویستیی بەیەکێتی، تەبایی، ئاشتیی کۆمەڵایەتی، هێمنی و ئاسایش و پابەندبوون بە مافەکانی مرۆڤ هەیە.
نمونەی ئەم، کە ڕۆژنامەنووس (هێمن مامەند)ە، کە ئەندامێکی چالاکی سەندیکای ڕۆژنامەنووسانی کوردستان و جیهانە.
لەکاتێکدا وتی ٢٤ی ئازار، کاتژمێر نۆی شەو، لە لایەن هێزێکی ئاسایشی دەمامکدارەوە هەڵدەگوترێتە سەری، بە لێدان و سوکایەتی پێکردن دەستگیری دەکەن، پاش دە ڕۆژ لە هەوڵدان و چالاکی، دووواتر بە کەفالەت ئازاد دەکرێت.
کەچی هەر پاش ڕۆژێک، لە کاتژمێر یەکی شەودا سەرلێنوێ بە هەمان شێوەی نائاسایی دەستگیری دەکەنەوە! سەیر لەوەدایە دوێنێ ڕۆژی یەکشەممە ٢٦ نیسان دادوەر بڕیاری ئازادکردنی دا، کەچی پێش ئازادکردنی ناوبراو لەسەر سکاڵایەکی تر لە لایەن سەرکایەتی حکومەتی هەرێمەوە لە زیندان هێڵرایەوە و ئازاد نەکرا!
پێویستە خەیان بناسێنن و مەبەستی یاسایی نیشان بدەن لە کاتی ئەنجامدانی ئەرکەکانیاندا. هێکاری نائاسایی، هێکوتانسەر و

دەسگیرکردنی هەر کەسێک کۆتایی پێبهێندرێت. هەربۆیە پێویستە هەمن مامەند تا رۆژی دادگاییکردنی بە کەفالەت ئازادبکرێت. تەنانەت ئەوسکاڵا نوێیەشی کە لەسەری تۆمارکراوە، دەسیسەیەکی ناوزاندنە و بە پێی ماددەی ٤٣٣ ـــی یاسای سزادانی عێراقی کەفالەت دەیگرێتەوە.
هەمن و ئەو رۆژنامەنوس و چالاکوانانەی دادگایی دەکرێن، پێویستە بە پێی یاسای رۆژنامەگەریی ژمارە ٣٥ ـی ساڵی ٢٠٠٧ دادگایی بکرێن، نەك وەك تۆمەیەکی سیاسی، ماددە و دەسیسەکانیان بۆ بگۆڕدرێن.
پێویستە جیاوازیی جیاکاری لە مامەڵەکردن لەگەڵ زیندانییەکاندا نەکرێت، دەزگاکانی پۆلیس و ئاسایش وەکوپێك هەسوکەوتیان لەگەڵدا بکەن.
داواکارین بە چاوی دوژمنایەتی و نامێیی سەیری دەنگە ناڕازی و رەخنەگرەکان نەکرێت، لەبڕئاوەی زۆربەیان کەسانی پێشینە پاك، دەستز و بەرپرسیارن. لە کاتی بۆچوونی پرسەی دادگاییشدا دەبێت بە پێی یاسا، دوور لە مەرامی سیاسی و بەدادوەرییانە دادگایی بکرێن.
هەر لەرەشەوە رایدەگەیەنین، کە لە ئەگەری درێژکردنەوەی ماوەی راگرتن و ئازادنەکردنی هەمن مامەند ئەم کەمپینە بەردەوامی دەبێت، لە سەر ئاستی نێودەوڵەتیش رۆکخراوە جیهانییەکانی لە ئاگادارەکەینەوە، بۆ فشاری زیاتر بۆ ئازادکردنی ناوبراو.

کەمپەینی پشتگیری لە رۆژنامەنوس و چالاکوانی مەدەنی هەمن مامەند
٢٧/٤/٢٠٢٠

ناوی لایەن و کەسایەتییەکان لەگەڵ پیشە و شوێنی نیشتەجێبوونیاندا:

1. کۆمیتەی مافەکانی مرۆڤ – کۆنگرەی نەتەوەیی کوردستان ک ن ک ە
2. کۆمەڵەی مافەکانی مرۆڤی کوردستان
3. گروپی ١٧ی شوبات
4. تەڵەی ژینگەی کوردستان – سوید
5. رۆکخراوی دابین بۆ گۆشەپەدانی دیموکراسی و مافی مرۆڤ
6. رۆکخراوی ئەزموون
7. ڕۆکخراوی دووبز بۆ ژینگەپارێزی – کەرکوک
8. رۆکخراوی چەتری هەژاران – بەریتانیا
9. د. کرمانج گوندی مامەستای زانکۆ – نووسەر- ئەمریکا
10. دکتۆر تەیب کەسنەزانی/ پسپۆر لە یاسایی تاوانی نەودەوڵەتی – بەریتانیا

11. دڵشاد ئانوەر -ڕۆژنامەنوس – دەنگی ئەمریکا / گەرمیان کوردستان
12. فریدون جاف بەڕێوەبەری تۆڕی ڕۆکخراوە کشتوکاڵییەکانی کوردستان
13. هیوا سەید سەلیم – ئەکادمیک و چالاکوانی سیاسی – ڕواندوز
14. د. محەمەد کیانی – پارلەمانتاری پێشووی عێراق
15. ڕواس ئەحمەد بانیخێڵانی – نووسەر و مامۆستا – ستۆکهۆڵم سوید
16. د. کامیران بەرواری – مامۆستای زانکۆ – دهۆک
17. عمر صالح احمد /سەرۆکی ڕۆکخراوی نیشتمانی کورد – سلێمانی
18. بەریڤان محەمەد- جێگری هاوسەرۆکانی تەڤگەری ئازادیی
19. د. محمد بازیانی – سەرۆکی بزاڤی چاکسازی و گۆڕان
20. نەجمەدینی مامە نەسۆ – سەرۆکی ڕۆکخراوی ماڤك بۆ لاوان
21. هێڤی غازی سلێمان – چالاکوان کۆرکوک
22. د. ناسر سەرانی، پزیشکی چاو / سویسرا
23. ڕەفیق غەفور – نووسەر – نەرویج
24. مەدحەد کاکەیی – هونەرمەند – ژاپۆن
25. د. کارزان ناسیح عەلی، پزیشک/ سویسرا
26. شاخەوان شەرش/ نوسەر و توێژەر/ دانیمارک
27. ئومەد ئەحمەد – شاعیرو ڕۆخنەگر ، چالاکوانی مەدەنی / هەولێر
28. ڕێبوار کۆرکوکی – پێشمەرگەی دێرین – سوید
29. ئومەد جەلیزادە – پەرستکار سوید
30. ئاسیا مەجید – چالاکوان. کەنەدا
31. هەگر بەکەس وانکی – فەرمانبەر دهۆک
32. ئاڤستا گابا سلێمانی
33. سابیر محەمەد سالح (وەستا سابیر)
34. گەران عەلی – ئەپسالا سوید
35. ستار بزێنی – مامۆستا – سوید
36. بەهزاد سلێڤانیی – چالاکوان سوید
37. سەلام بەسەلی – چالاکوانی سیاسی – دانمارک
38. حوسێن نزارکی – پێشمەرگەی دێرین – یوتوبەری – سوید
39. عەلی مەولود نووسەر سلێمانی
40. مەزلوم دۆسکی – چالاکوانی مەدەنی. دهۆک
41. ئەکرەم نادر – ڕۆژنامەوان – سلێمانی
42. سەرکەوت فەتاح – چالاکوانی سیاسی هەڵەبجە – کەنەدا
43. د. فایز خەتاب – چالاکوان و بزیشک کۆرکوک
44. سەردار عەبدوڵا حەمە – مامۆستا – تەرەنتۆ کەنەدا

45. موئیەد عیسا – مامۆستا – سلێمانی
46. جەمال شەریف. – سلێمانی
47. جەلال چوارتایی رۆژنامەوان – هەندا
48. شیرین ئەحمەد – چالاکوان – سوید
49. بارزان شین – چالاکوان ستوکهۆم – سوید
50. جەلال محەمەد سلێفانیی – زاخۆ
51. مەهدی کەی چالاکوانی سیاسی – نەرویج
52. هەلین چیا – نقیسکار دهۆک
53. شۆکەت بارهولی سوید
54. جەمال حەمەد ئەمین – مامۆستا – سوید
55. شۆکەت ئەمین – نقیسکار و مامۆستا – سوید
56. خەلات سندی زاخۆ
57. دیار هەنارێ – چالاکوان – هەولێر
58. هەژار حوسێن بەرشکی – خوێندکار – ئەمانیا
59. هەمەر هەمەر – چالاکوانی سیاسی و نووسەر مالمێ – سوید
60. مەسعود هەتوتی – چالاکوان سوید
61. سەعید زاخۆلی – چالاکوان سوید
62. بەختیار ئەحمەد چالاکوانی مەدەنی – بەلجیکا
63. بەکر حوسێن – نوسەر و چالاکوان سوید
64. بەدڵ بەرواری – مامۆستا و چالاکڤان سوید
65. سەرباز حوسێن – کرێکار – سوید
66. پیر کوردستانی – چالاکوان – نەرویج
67. دەرگەوان باران چالاکوان – هەولێر
68. بیستون بەرواری – نووسەر – سوید
69. ئازاد رێکانی – پزیشک – نەرویج
70. مەتین گارێ – چالاکوان – دهۆک
71. مەهدی ئەبوبەکر / مامۆستای زانکۆ – سلێمانی
72. کاروان محەمەد، رۆژنامەوان/ سویسرا
73. میران محەمەد/ رۆژنامەنوس/ سویسرا
74. هیوا خۆشناو/ رۆژنامەنوس و چالاکوان – بەلجیکا
75. تاهیر ڕەحیم چالاکوانی مەدەنی ئەمانیا
76. فەرەیدون حەمەرەشید / رۆژنامەنوس/ سویسرا
77. کامران مەحەمەدی/ ئەندازیاری رێگە و بان/ سویسرا
78. حەسیب پشدەری ڤینلەند ە ڕۆژنامەنوس
79. رزگار بیلال، هەندا/ چالاکوان
80. نالی پەنجوێنی/ رۆژنامەنوس/ سویسرا
81. لاوک کونجرینی، خاوەنی ماڵپەری وتاریکورد، سویسرا

82. یاسین قەرەداخی، وێنەگر/ سویسرا
83. سەلام محەمەد / چالاکوان، دانیمارک
84. محمد ڕەشید کاروانی/ ڕۆژنامەوان و نووسەر/ سویسرا
85. فاتمە ئەحمەد/ چالاکوان/ سویسرا
86. سالار ڕەشید/ چالاکوان سویسرا
87. فەرەیدون کوونجرینی/ ڕۆژنامەنوس و چالاکوانی مەدەنی/ ئەمانیا
88. کۆستان مەحەمەد محی الدین چالاکوان
89. فەرهاد سەنگاوی
90. سەما محەمەد – چالاکوان
91. دیلان عەبدوڵا – سوید
92. تارا عەلی – چالاکوان سوید
93. سروە قادر- سوید
94. تەرزە فەتاح پەداگ سوید
95. دلێر سەلیم نوسەر
96. سه لاح عه باسی – چاودیری سیاسی
97. وریا محمد – ئەندازیار- سلەمانی
98. ڕەوەند جەواد .ڕۆژنامەنووس و فەتۆگراف
99. ڕێبوار ئەحمەد – سلەمانی
100. سەران عومەر – جوتیار
101. شەش خدر- چالاکوانی مەدەنی/ سلەمانی
102. کامەران کەمال وێنەگر
103. بابان سەقزی -کەپنهاگن
104. پشتیوان ئەحمەد محەمەد- بەریتانیا
105. کەژاڵ نوری – چالاکوان – هەڵاندا
106. سامان حەمە غەریب – ڕۆژنامەنووس
107. علی عارف – نوسەر،،مامەستا – بە ریتانیا
108. هیوا کاردۆیي – سوید
109. محمد عبدالڕەحمن – سوید
110. إبراهیم محمد فرج – چالاکی سیاسی
111. سارا رضا علی – فەرمانبەر
112. محمد بکر کریم – مامەستا – سلەمانی
113. شەرکە حەمەئەمین – چالاکوانی سیاسی
114. حەمید بەدرخان – نووسەر و ڕۆژنامەنووس
115. ژینە ڕەشید – چالاکوانی ژنان
116. کاروان ئیبراهیم – ڕۆژنامەنووس
117. شەش حەمید – چالاکوانی سیاسی – بەریتانیا

118. ڕێباز محەمەد – چالاکوانی سیاسی – بەریتانیا
119. فەرهاد محەمەد سابیر – چالاکوانی سیاسی – بەریتانیا
120. بەهادین عەلی حەسەن – چالاکوانی سیاسی – بەریتانیا
121. سیروان محەمەد سەعید – پێشمەرگەی دێرین – بەریتانیا
122. کارێ ئالانی – چالاکوانی مەدەنی بەریتانیا
123. موحسین حەمە – چالاکوانی مەدەنی – بەریتانیا
124. ئازاد عەزیز محەدین – چالاکوانی مەدەنی – بەریتانیا
125. میراس سالح – چالاکوانی سیاسی بەریتانیا
126. نیاز سالح حەمەئەمین – چالاکوانی مەدەنی بەریتانیا
127. محەمەد حاجی – چالاکوانی مەدەنی – بەریتانیا
128. دیاکۆ سەلام – چالاکوانی مەدەنی – بەریتانیا
129. دلێر حاجی عومەر – مافناس – بەریتانیا
130. عوسمان عەبدوڵا مەلابەزێن – چالاکوان – بەریتانیا
131. زانا سالح ئەحمەد – چالاکوانی مەدەنی – بەریتانیا
132. دڵشاد حافز – پێشمەرگەی دێرین – بەریتانیا
133. خەلیل کاردۆ – چالاکوانی مەدەنی – بەریتانیا
134. یادگار مامەلی – چالاکوانی مەدەنی – بەریتانیا
135. ئارام تاهیر – پێشمەرگەی دێرین – بەریتانیا
136. محەمەد ماوەتی – چالاکوانی مەدەنی – بەریتانیا
137. دارا زەنگەنە – چالاکوانی مەدەنی – بەریتانیا
138. بەکر ماوەتی – ڕێکخراوی چەتری هەژاران – بەریتانیا
139. ڕێبوار فەتاح – کامیرەمان و فەنتێر – بەریتانیا
140. فەرهاد سەمەد – مامۆستا – سلێمانی
141. ئاوات عوسمان – چالاکوانی مەدەنی – بەریتانیا
142. چالاک ئیبراهیم – پێشمەرگەی دێرین – بەریتانیا
143. قادر برایم – چالاکوانی مەدەنی – بەریتانیا
144. شاهاو مەحمود – چالاکوانی مەدەنی – بەریتانیا
145. عامر سەباح شەفیق – ڕۆژنامەنووس – بەریتانیا
146. سەرکەوت دەرگەیی – چالاکوانی مەدەنی – بەریتانیا
147. نارین سەعید – بزیشک –
148. ڕزا مەنوچەهری/ ڕۆژنامەنوس
149. ڕێکخراوی ئەزموون
150. نەبەز محمد علی سلێمانی
151. کۆستان قادر ئەحمەد
152. پەروین عزیز چالاکي مەدەني
153. بورهان قەرەداخی ،نوسەرو هونەرمەند
154. عوسمان صالح زيندانی سیاسي

155. هونەر جەعفەر- پزیشک – کوردستان
156. مەریوان اسماعیل ابراهیم ئاگەیاندکار سوید / یوتوبەزی
157. عومەر قادر عەلی- مامۆستا- ئەمانیا
158. کمال احمد/ چالاکی مەدەنی
159. هیمداد ئەمجەد ئەمین- سوید
160. دانا نوری محمد- پارێزەر
161. شەهلا حەفید.. سوید
162. فەهمی نەبی مەحموود. ڕۆژنامەنوس . هەولێر
163. سوبحان لەشکری / چالاکەوانی ١٧ شەبات – سوید
164. بەختیار مستەفا ڕۆژنامەنوس سلەمانی
165. سەلاح شەخ سدیق _ نوسەر _/ سوید
166. کاروان عبدوڵا- فەرمانبەر- سلەمانی
167. بەوا عەلادین – نوسەر . سوید
168. زانا عثمان محمد -مامؤستاي زانكو
169. ویژدان نورالدین نجم الدین – ماموستا
170. ئارام که ریم – روژنامه ی ئاوینه باشوری فرنسا
171. شاڵاو مەحمود ساڵح/مامۆستا
172. ئومێد محمد ساڵح ڕۆژنامەنوس و چالاکوانی مەدەنی .
173. ئاکام عبدالله تەفیق پارێزەری ڕاوێژکار .
174. نەبەز شەخانی. ڕۆژنامەنوس. سلەمانی
175. چیمەن محمود عەلی
176. تارا عومەر. بەریتانیا
177. چەمان هەردی مامۆستای زانکۆ
178. تارا ئەحمەد کەمال.. کەندا.
179. کەژاڵ حەمە ڕەشید/چالاکوان/کەندا
180. سروە عوسمان مستەفا / مامۆستا ـــ شاعیرو نووسەر
181. هاوڕێ جبار/ چالاکی سیاسی
182. بەرهەم لەتیف. ڕۆژنامەنووس
183. نەورەز فازیل محمد ئەمین . کاسب
184. شەڕش ئەمین چالاکی مەدەنی
185. یوسف حسن احمد – ماموستا
186. موحسین ئەدیب.. مامۆستای زانکۆ
187. دلێر کەریم / کرێکار/ یەتەبەری
188. ڕێباز قادر/ کوردستان – ئەمانیا
189. پێشرەو ئیسماعیل/ چالاکوان/ بەلجیکا
190. سەزان سەعید/ چالاکوان و توێژەر/ بەلجیکا
191. فواد جەمال – چالاکوانی سیاسی – لەندەن

192. نالیا ئیبراهیم – سوید
193. ڕشاد کاردیسی – دیپلۆمات – بەلجیکا
194. بەهزاد پیرموسا ڕۆژنامەنووس – سوێد
195. قادر نادر چالاکوان – وڵاتی سوێد
196. هیوا ناسیح ڕۆژنامەنوس و چالاکوانی مەدەنی/ سویسرا
197. فواد زیندانی چالاکوانی مەدەنی هەولێر
198. فریاد هیرانی نووسەر و ڕۆژنامەنووس. هەولێر
199. پیر لوقمان، پیر و ڕێبەری زەردەشتیان
200. مەکی ئامێدی. چالاکڤان. – بەرلین
201. کنەر عەبدوڵا – نووسەر سلێمانی
202. نزار بیجان – ڕۆژنامەڤان و هونەرمەند زاخۆ
203. عەبدوڵای مەلا نوری – چالاکوانی سیاسی
204. حەکیم محمەد هیتوتی. چالاکڤان سویسرا
205. هەڤاڵ ئەبوبەکر ڕۆژنامەنووس. سلێمانی
206. د. سالار باسیرە نووسەر و ئاکادیمیسیەن
207. نیشان ئامێدی. چالاکڤان – نەرویج
208. گەنا سەعید چالاکوانی سیاسی و مافی ژنان – لەندەن
209. دڵشاد بابانی – چاودێری سیاسی سلێمانی
210. ئەدەبیان شێخ فاتیح بەرزنجی – پارێزەر و ڕۆژنامەنووس – سلێمانی
211. هاورێمان نیعمەت ڕۆژنامەنووس – سلێمانی
212. ڕێبوار سیاسی – ڕەخنەگر و چالکوانی سیاسی – هەولێر
213. سەڤێ نەهلی چالاکڤان – سوێد
214. عەلی خەلیل – نقیسەر و ڕۆژنامەڤان – یونانستان
215. ئاسۆس هەردی – نووسەر – سلێمانی
216. پشدەر بابەکر ڕۆژنامەنووس و چالاکوانی سیاسی – سلێمانی
217. ئاکام محمود ڕەسول چالاکوانی مەدەنی بەریتانیا
218. غالب محمد عەلی پەرلەمانتاری عەراق سلیمانی
219. قازی غەریب چالاکوانی مەدەنی بەریتانیا
220. _ئەردەلان شێخ فاتیح بەرزنجی پارێزەر و ڕۆژنامەنووس سلێمانی
221. هەمن گەپتەپەیی ڕۆژنامەنوس وفۆتۆگرافەر سلیمانی
222. هاوڕی عبداللە ڕۆژنامەنوس -سلێمانی
223. نزار محەمەد چالاکوانی مەدەنی سلیمانی
224. گەران دیبەگەیی پارێزەر هەولێر
225. فەرامۆش ملا نجـــم ئەفسەری هاتووچۆ کەیە
226. یاسین عبداللە – مامۆستا سلیمانی

227. خەندە عومەر – سویسرا
228. نەجیبە مەحموود – رۆژنامەنووس – سوید
229. بەشدار حسن پارێزەر هەولێر
230. رەبین سەباح پارێزەر هەولێر
231. عادل حسن حمەشید ، مامۆستای نازی سلیمانی
232. ستارە عارف ڕۆژنامەنوس و چالاکی کۆمەڵگای مەدەنی- سلەمانی
233. کارا محمەد چاکوانی هونەری و شاعیر سلیمانی
234. هونەر جەمیل چالاکوانی مەدەنی سلیمانی
235. فرهاد صمد جلال جالاکی مەدەنی کەیە
236. تەیب موعتەسم عەزیز . چالاکی مەدەنی ڕواندز
237. گۆران علی چالاکوانی ژنان ئەمانیا
238. ئەرکان محمد ئەحمەد ڕۆژنامەنووسآ
239. ئاکۆ اسعد حمد چالاکوانی مەدەنی هەولێر
240. سعید احمد علی ڕۆژنامەنووس و چالاکی مەدەنی
241. تارا حسین وتەبژی تاقگەری ئازادی سلیمانی
242. هەڤرەس شوان خوەندکاری بەشی یاسا
243. ئیحسانی مەلا فوئاد ڕۆژنامەنوس
244. شەماڵ ڕەئووف – چالاکی مەدەنی
245. موحەممەد عەلی – شانۆکار
246. شیلان محمد _ راووژکاری سیاسي
247. دانا عومەر – ڕۆژنامەنووس
248. هەوراز چالاکوانی مەدەنی – بەریتانیا
249. ئیبراهیم عەباس ، ڕۆژنامەنووس – هەولێر
250. کارۆ ئالانی چالاکوانی مەدەنی
251. ئەمەد حاجی ـــ ڕۆژنامەنووس ـــ دهۆك
252. کەسالان عەبدولمەجیید/ ڕۆژنامەنوس
253. هەڤاڵ ئاکۆ _ پەشمەرگە
254. ڤیان مجید فەرەج چالاکوانی مەدەنی – بەلجیکا
255. کامەران ئەمینی هاونیشتیمانی
256. هارون ناسح چالاکوانی و ڕۆخنەگری سیاسی
257. ابراهیم مجید فرج مامۆستای زانکۆ
258. ئەحمەد دڵزار – ئیسماعیل نووسەر و شانۆکار
259. پشکۆ ڕەحیم – شاعیر – بەریتانیا
260. بەستون کافرەشی ڕۆژنامەنووس بەریتانیا
261. هەڤاڵ ئەبوبکر ڕۆژنامەنووس سلیمانی
262. خطاب عمر – پارێزەر – زاخۆ
263. پارێزەر کامەران سارەمی هەولێر

264. نیاز حامید برایم ئەندازیار
265. سلمان کامیل – چالاکوان
266. ئاسۆی ژیاندەشت – چالاکوان لەندەن
267. زەردەشت فیص اللە فتح اللە – مامۆستا
268. خالید ەشید اسماعیل- پیشەوەر
269. خەلیل کاردۆ – لەندەن
270. شڤان ئازاد – چالاکوان
271. زیاد شاوەسی- پارێزەری ەاوڕکار
272. کمال میرزا حسین سلیمانی
273. فریشتە عومەر ئەمانیا
274. هەور هیمداد مەرزانی- کۆیە
275. رسوە حسین – چالاکوانی مەدەنی
276. هیوا رووف عبدالرحمن- تەقتەق
277. هیدایەت ئیبراهیم بەلجیکا
278. رەشید زاهیر حسن – نوسەر
279. هەمن جوهر احمد – مامۆستا
280. شلێر نەجم – مامۆستا سوید
281. زریان جوهر رسوە مامۆستا و چالاکوان
282. فتحیە ابراهیم چالاکوان
283. لوقمان موستەفا دانیمارک
284. نەجات روستی رۆژنامەنوس
285. سەما خالید عبدالرحمن رۆژنامەنوس
286. ئاراز محەمەد – رۆژنامەنوس
287. ئاریان ئەکرەم _ میدیاکار
288. بەیار جەلال ـــ رۆژنامەنوس
289. زانکۆ سەردار_ ەۆژنامەنوس
290. هەرەم بەهادین ـ ەۆژنامەنووس
291. ئاری عزالدین ابراهیم مامۆستا
292. کاوە دزەیی – ئەمریکا
293. گەران دوکانی – ئەمریکا
294. پەیمان عیزەدین- پارێزەر
295. یادگار جەلال احمد چالاکوان سلیمانی
296. ئارام عومەر، ئازادیخواز.
297. گۆشە دارا – مافناس
298. هیوا ئەحمەد – چالاکوان
299. محمد مستەفا عەلی – مامۆستا
300. ماجید فەتاح – پارێزەر

301. ئادەم عوسمان سلێمان چالاکوانی سیاسی
302. هەمن بنەساوەیی چالاکوانی مەدەنی بەلجیکا
303. مامەستا ژاژەیی. – مامەستای نایازی وچالاکوانی مەدەنی – سلێمانی،
304. خالید عەبدولکەریم، ڕۆژنامەنووس
305. ڕێبوار چەلەبی – نوسەر
306. علی عبدالله احمد – مافناس
307. حەمید مستەفا – هونەرمەند و ڕۆژنامەوان
308. هەنگاو هاشم – ڕۆژنامەنوس
309. اسماعیل گەلاوێژی – پەرلەمانتاری خولی پێشوو
310. زانا علی چالاکوان
311. نیاز عبدالله – ڕۆژنامەنووس
312. _فەرمان ڕەشاد – چالاکوانی مەدەنی
313. بەهجەت احمد یاسایی
314. نەجات ئەحمەد چالاکوانی سیاسی هەولێر
315. حەسەن جاف مەژوو نووس
316. عمر علی نوسەر – سلیمانی
317. ابراهیم عبدالله لە بەریتانیاوە / چالاکوانی مەدەنی
318. ڕێبوار سیاسی ـــ ڕەخنەگر و چالاکوانی سیاسی هەولێر
319. تەفیق شە دە یی، ماموستاو چالاکی مە دە نی
320. حسین محمد امین حسن – فەرمانبەر
321. ئەشقی مستەفا هاونیشتیمانی
322. کەسرەت ئەحمەد شاعیر و وەرگێڕ
323. نەجیبە عومەر ئەحمەد چالاکوانی بواری ژنان
324. ئەندازیار فریدون عبدالکریم احمد چالاکوانی مەدەنی
325. بروا ابراهیم مامەستا هەولێر
326. محمد پیرەمەری ڕەخنەگر
327. هیمداد قادر / چالاکوانی مەدەنی
328. شیرین عبدالواحد – جالاکوانی مەدەنی
329. ڕەنج عوسمان – ڕۆژنامەنووس
330. سۆران حوسین هاونیشتیمانی
331. دەرین علی – توێژەری دەروونی/چالاکوان
332. چەمان سعید ڕەشید – ڕەخنەگر -سوید
333. بەدرخان مەحمود..میدیاکار
334. فارس دژەباو شاعیر و چالاکوان
335. شوان سەید عەلی پارێزەر
336. دکتەر بەختیار ئەمین بارام قەرەداغی

337. لوقمان محەممەد شلانی. چالاکوان و ڕۆژنامەنوس
338. عزیز رحمان مامەستا
339. کارزان عزیز چالاکوانی مەدەنی
340. مارف جۆزنە ،،مامەستا
341. دانیاڵ زەنگەنە – چاودێر و چالاکوانی سیاسی
342. هەڕەم رفعت عبداللە /پارێزەر لەهەولێر
343. نورەدین سعید محمود فەرهنسا ڕۆخنەگر ، چالاکوان
344. عومەری مامە کوردە – چالاکوانی سیاسی هەولێر
345. فەرمان محەمەد ڕۆژنامەوان -ئیتالیا
346. حەیدەر عەلی فەرمانبەر
347. کامران علی مامەستای ئاینی
348. ئامینە شێخ محمد فەرمانبەر
349. تاڤگەر سابیر – چالاکوان و نوسەر
350. لوقمان عەبدوڵا – مامەستا
351. هەژار ئیبراهیم – .ڕۆژنامەنووس
352. کامیار سابیر نوسەر و ڕەخنەگر ئوسترلیا
353. ئیسماعیل سیان چالاکوانی مەدەنی
354. پەشۆو بابە شێخ / مامەستا
355. کارزان تارق ڕۆژنامەنوس
356. کارزان اسماعیل / ڕۆخنەگر ، چالاکوان
357. یعقوب کاکل – چالاکوان
358. ئەیوب عبدالرحمان فرمانبەر
359. ئامانج وەرتی / ڕۆژنامەنوس
360. یریڤان شاسوار / مامەستا
361. شادان تاهیر – مامەستا – هەولێر
362. وریا کاڕە – ڕۆژنامەنوس ، پەیامنێر ، ئەمریکا
363. ئارام ئەحمەد – شاعیر ،ڕۆژنامەنوس ، ڕۆخنەگری سیاسی ، هونەندا
364. ئاوات خەیروڵا راگەیاندنکار
365. ڕەنجدەر گەاوی چالاکی مافی مرۆڤ
366. ڕۆگەز کەمال بەرگریکاری مافەکانی مرۆڤ
367. خەبات لەتیف فەرمانبەر
368. زیاد ئیسماعیل ڕۆژنامەنوس
369. حەلیمە ڕەشید ڕۆژنامەنووس – هەولێر
370. بەشدار عوسمان- ڕۆژنامەنووس،هەولێر
371. فاروق عبداللە/ سلێمانی
372. ئالان حەجزا – چالاکوان

373. عادل عەزیز – ئاگر یە نکار
374. هە ژال بیریتان -چالاکواني ژنان
375. زانا علی -چالاکەوانی مەدەنی
376. ستار ڕەسول کاک هەمزە – چالاکەوانی مەدەنی
377. جوانە محمد – ئەژنامەنوس
378. وریا فەتاح – ئەژنامەنوس
379. بەرهەم لەتیف – ئەژنامە نووس
380. خەتاب عمر – پارێزەر
381. عەلی پەلا – پێشمەرگە
382. کارزان علی مەجید میدیاکار
383. هەردی ئەنوەر – میدیاکارو چالاکوان
384. ئاسۆ هاشم – پارێزەر
385. ئەردەڵان شێخ فاتیح بەرزنجی- پارێزەر و ئەژنامەنوس
386. هەڕەم رفعت عبداللە – پارێزەر
387. ئەیوب حامد – چالاکوان
388. فریدون فازل سیان – پارێزەر
389. ساهر عزیز – یاریدەدەری پزیشک
390. کەژاڵ حەمە ڕەشید – چالاکوان کەنەدا
391. ئادەم عوسمان – چالاکوانی سیاسی
392. حەیدەر عەلی – فەرمانبەر
393. ڕۆژگار کەچەر – میدیاکار
394. حسن عباس – مامۆستای ناڕازی کەیە
395. کامەران ئەمینی – چالاکوانی مەدەنی هەولێر
396. کاروان خالد – چالاکوانی سیاسی بەریتانیا
397. شنە فایەق- ئەژنامەنوس
398. مژدە ئەبوبەکر – خوێنکار رانیە
399. محەمەد تاهیر گەران – ڕۆژنامەڤان – دهۆک
400. عامر سلاح چالاکوان و ئەژنامەنوس بەریتانیا
401. دڵشاد حافز چالاکوانی سیاسی بەریتانیا
402. پشتیوان محمد – بەریتانیا
403. تارق مەلا تاهیر – چالاکوان سلیمانی
404. محمد عمر- قوتابی زانکۆ
405. تاڤگە ئیبراهیم – چالاکوانی مە دە نی
406. دڵشاد ئەنوەر – ڕۆژنامەنووس
407. گەرمیان حەمەی پور– ڕۆژنامەنووس
408. شاهۆ ئیبراهیم نیگار عومەر– ڕۆژنامەنووس
409. دانا عومەر- ئەژنامەنووس

410. هاوڕێ نیزام- ڕۆژنامەنووس
411. شاخەوان محەمەد هاوار – ڕۆژنامەنووس
412. محەمەد ئەیاد – ڕۆژنامەنووس
413. محەمەد لەیلا ئەحمەد – ڕۆژنامەنووس
414. محەمەد حسێن – ڕۆژنامەنووس
415. دەشتی عەلی – ڕۆژنامەنووس
416. کاروخ عومەر – ڕۆژنامەنووس
417. زریان محەمەد – ڕۆژنامەنووس
418. ڕێناس ساڵح – ڕۆژنامەنووس
419. ئەحمەد حەمید – ڕۆژنامەنووس
420. عەباس ئەحمەد – چالاکوانی سیاسی
421. ئاسۆ بەکر – ڕاگەیاندکار
422. کمال رشید – چالاکوانی سیاسی
423. رزگار ئیبراهیم – پێشمەرگەی دێرین
424. مەزڵوم سیدار – ڕاگەیاندنکار
425. پشتیوان جمال – نووسەر و ڕۆژنامەنووس
426. چالاک مەحمود – ڕۆژنامەوان – سوید
427. نەجات ئەحمەد – چالاکوانی سیاسی- هەولێر
428. هەژار ئەنوەر- ڕۆژنامەنووس،هەولێر
429. د.محمد شوانی- مامۆستای زانکۆ،هەولێر
430. نیشتیمان کمال- چالاکوان،هەولێر
431. چلوڕ هەردی- چالاکوانی مەدەنی
432. عەزیز ڕەئوف – نووسەر
433. یاسین ئافتاو – مامۆستای زانکۆ
434. ئومێد قەرەداغی-نووسەر و ئەکادیمی
435. شنۆ بابەعەلی- چالاکوان
436. سەران حسێن- ڕۆژنامەنووس
437. کاروان سالار- ڕۆژنامەنووس
438. بەریتان زاگرۆس-ڕۆژنامەنووس
439. سەلاح خدر- ڕۆژنامەنووس
440. ئەرکان محەمەد، ڕۆژنامەنووس
441. دەشاد خەشناو، ڕۆژنامەنووس-ئەڵمانیا
442. گەران پەنجوێنی- ڕۆژنامەنووس
443. سەمیرا شەهابی – ڕۆژنامەنووس
444. بریندار کەلهوڕ- ڕۆژنامەنووس
445. بەختیار قادر- ڕاگەیاندنکار
446. شاهاو حسێن – ڕاگەیاندنکار

447. ناسیار مستەفا -ئاگەیاندکار
448. محەمەد حەسەن-ڕۆژنامووس
449. زوبەر براددستی-ڕۆژنامەنووس
450. تەرزە تەها – ڕۆژنامەنووس
451. سەمەر سەعید – ڕۆژنامەنووس
452. ساکار سەعید – خوێندکاری زانکۆ
453. نیاز حامد – شیکەرەوەی سیاسی
454. ڕێباز سەمەد – چالاکوان
455. توانا شوان – مامۆستا
456. سەران هەینی چالاکوان
457. ئەحمەد ڕەجەب – چالاکوان
458. تاڤگە سابیر – چالاکوانی مەدەنی – سوید
459. وەسفی حسەن – قوتابی زانکۆ
460. فەنک نجم الدین – مامۆستا
461. ئازاد ئارمان- ناوەندی لێکۆڵینەوەی سیاسیستی
462. گەران علی – چالاکوانی مەدەنی
463. عزیز قادر حمد – پشمەرگەی دیرین – هەولێر
464. عبدلرحمان رسوڵ – نوسەر و چالاکوانی سیاسی
465. عدنان کریم – نووسەر
466. دلاوەر مونزیز – چالاکوانی سیاسی
467. زەزک باوەک – ڕۆژنامەنووس
468. سەرگوڵ ئەحمەد – چالاکوانی ژنان
469. هەمن ڕەشید – چالاکوان، سەران
470. بارزان ڕەئوف – چالاکوان، سەران
471. شەماڵ جبار جلال ، دەرچووی زانکۆ
472. شڤان ئەبوبکر- هەسوراوی سیاسی-هەولێر
473. سەمیرە عبدللە – چالاکوانی ژنان
474. ئیبراهیم هەورامی – شاعیر و نووسەر
475. ئاشنا حمە عزیز – پارێزەر
476. ناز بەختیار – مامۆستا
477. ئاسۆ ئەحمەدیان، چالاکوانی سیاسی
478. مامۆستا عوسمان عومەر -چالاکوان
479. هونەر خضر -مامۆستا
480. هاورێ عبدللە -ڕۆژنامە نووس سلێمانی
481. ئاکۆ اسعد حمد -چالاکوانی سیاسی
482. بشدار حسن اسماعیل پارێزەری رۆژکار
483. کامەران طە محمد- پارێزەر

484. ڕێبوار سیاسی – ڕۆژنامەنووس و چالاکوانی سیاسی هەولێر
485. شیرین عبدالواحید – چالاکوانی مەدەنی
486. دانیاڵ زەنگەنە – چالاکوان
487. ئاکام عبدالله تەفیق پارێزەر
488. ئامینە شێخ محمد فەرمانبەر
489. سیویل عوسمان- پەرلەمانتار
490. کازم شوکری تاکەر – چالاکوان
491. شوان سابر مستەفا مافناس و چالاکوان
492. برزۆ ئیبراهیم – فەرەنسا
493. غەمبار جوهر احمد – پەرستار
494. ئاوات عوسمان – چالاکوانی سیاسی بەریتانیا
495. ڕێبوار مجید امین – پەرستار
496. دڵسۆز زەنگنە – چالاکوان
497. سنور سالح – چالاکوان
498. محمود یاسین کوردی -ڕۆژنامەنووس ، بەریتانیا
499. ئەبوبکر هەڵدنی پەرلەمانتار
500. منیرە عبدالرحمان – مامۆستا و میدیاکار
501. سمکۆ عزیز مولود ئەندازیاری کشتوکاڵی پشکۆوتوو
502. ئاکۆ مجید – میدیاکار
503. ئیبراهیم عەلی – ڕۆژنامەنوس
504. سەردار عەونی – ڕۆژنامەوان
505. ئاریان شانە – بەلجیکا
506. روناک رفیق – ڕۆژنامەنوس
507. د.جمال کریم شکور – مامۆستای زانکۆ
508. سیروان محمد سعید
509. ڤیان محمود- میدیاکار
510. مادح جەمال – پەیامنێری کەناڵی ئاسمانی سپێدە کەیە
511. هەگورد سەمەد – ڕۆژنامەوان پاریس
512. دارا جاف – ڕۆژنامەنوس فرەنسا
513. کاروخ عوسمان- چالاکوانی سیاسی
514. محسین حەمە – وەرگێر – چالاکوانی مەدەنی بەریتانیا
515. بارزان تارق -چالاکوان
516. فائزە علی – میدیاکار
517. شەڕۆ ئاشتی سابیر میرە – پەرلەمانتار
518. فەرهاد عەلی – چالاکوان مەدەنی
519. ئومێد حەمە عەلی پەرلەمانتار
520. سوهەیب شێخ ئەحمەد ڕۆژنامەنوس

521. بنیاد احمد – خوێنکاری زانکۆ چالاکوان مەدەنی
522. تۆفگەر شەرکۆ – میدیاکار
523. خالید محمد- ڕۆژنامەنوس
524. -پشتیوان عمر – خزمەتکاری هۆزاران فەرهنسا
525. حکمەت سلیمان چالاکوانی مەدەنی
526. موراد سالحیی چالاکوانی مەدەنی
527. هەڤرەس شوان – خوێندکاری بەشی یاسا
528. عەبدوڵا ئەنوەر – ی . پزیشک
529. احمد عبداللە احمد – مافپەروەر
530. ئارام شوان – ڕۆژنامەنوس
531. ئارام تاهیر ایبراهیم – چالاکوان
532. باوەڕ سەباح عوسمان – پارێزەر
533. هۆزار کاکەیی – پارێزەرو چالاکوانی مەدەنی
534. هەمن عومەر – چالاکوان
535. ربیین سباح عبداللە – پارێزەر هەولێر
536. ستار ڕەسوڵ. چالاکوان \ هەولێر
537. خەرمان محمد – ئەمانیا
538. داناز کاوە مجید
539. سادق عومەر ئەمانیا
540. بەندی عمر عبداللە – چالاکوان
541. کامەران عەلی محەمەد – چالاکوانی مەدەنی هەولێر
542. پەیمان عەلی – شانەکار – سلەمانی
543. شیرین کەریم موراد – مامۆستا
544. مامۆ بانیخۆلانی – شاعیر – سوید

کێی ..؟ … فەتاح حەسەن

کێ، گوێبیستی دەنگت دەبم
هەروەك ..
مۆسیقارێکی مەشلول
کێ، گوێبیستی،
ئاوازێکی ناوازەی خۆی دەبێ،
گیانم دەتەقێ جۆش وخرۆش

کەی بە دووبارە، گوبیستی دەنگت بم .. کەی ؟

کە، حەز بە تاریکیی دەکەم
وانەزانی کە، هاوەازی
کوندەپەپووم،
حەز بە تاریکیی دەکەم
چون .. ئەستێرە
لە تاریکییدا نابە
کەی، دەردەکەوێت .. کەی؟!

گەر، نەزانی..
کەی، وە بەچی دەگەم
چ فایدەیە، بزانیت
کەی و بەچی پەدەکەنم .. کەی!!

خەزگە بەو دەمانەی کە، سەردەمی سەر بوو
نەهامەتییەکان،
کەی وەك ئەستا..
روو لەسەر بوو.. کەی؟

بە بە هاوەە و ژن و مەی
ئەم ژیانە، کەی ژیانە.. کەی ؟

تەیەك
مەی نەخەیتەوە،
سەما نەکەی
سەفەر نەکەی
کەی دەتوانی، بەتەزی پەی
گەیدەیەکی سەماکەری مەینەشدا، بگەی.. کەی ؟

لەگەڵ دەسا با نەی هەر بناڵە
کەنگە دەگات، بە ناڵەی دەی من.. کەی ؟

کەی ..
ترپەی باران و هاژەی روبار
دەگەن بە خەندە و پێکەنینی تۆ.. کەی

کە، من تەمەنی جوانیم لەسایەی تۆدا، بەهەردا
کەی ڕەوایە، دەی تۆ بە کەسکی تر لەبدا .. کەی؟

لە هەندێک شوێن، لە هەندێک کات
شەرمنانە خەشتدەوەم
بەڵامدا، لە شوێن .. لە کات
کەی ئەمانە،
بە خەشەویستی، ئاشنان .. کەی ؟!

لەم پوچی ژیانەمدا چاوەڕوانی،
فریادەسم
ڕەح بکات ، بەبەری شکەتمدا
دەبە کە بە و دەبە کەی بێت .. کەی؟؟

ڕەشبا زیندووە
ئەی ئەوە نییە لورەی دێت.
دەریا زیندووە
گوێ بە شەپۆلەکانی رادەرە
منیش زیندوم..
گوێ لە ناڵەی دەم بگرە
کەی ڕەشبایێک .. ناڵەی دەم و شەپۆلەکان

تەکەی دەکات..کەی؟

دەم دەشکێنی، گلێیی ناکەم
کە، تۆ دەت بەرد بێ
گلێیی لێ بەرد، کەی کراوە .. کەی ؟

لێمبورە، ناتوانم من دەت دەمێ
ئەتەی زاەم..
کەی مانای عاشقبوون دەزانی .. کەی ؟!

فەتاح حەسەن
دانیمارك/ ڤالبی

مانیفێستی عەشق .. بەشی دووەم.. تەکست: ستیڤان شەمزینی

من نامەوێ بەم
تەش ناتەوێ بەم
کەواتە رەیشتن خواستی کێیە؟

ئەگەر رەیشتی بیرت نەچێت بمبێ لەگەڵ خەت
مەگەر بێ من دنیایەکی ترت هەیە؟

کاتێک بیر لێ تێ ئەکەمەوە
ئاگرێک لێ سینەمدا بەرسێ دەدات

ئەگەر ویستت بڕۆی، یەک شتت بیرت نەچێ
فرمێسکەکانیشم ببێ لەگەڵ خۆتا

لە دووریتدا ئەسووتم
کەچی نزیکیشت هەر ئەمسووتێنێ!

عەشق فێنێ
منیش ئاسمانێک شک نابەم

عەشق پیشەسازییە
پیشەسازیی فرمێسک و مردن

کە هەر بەیارت داوێ بڕۆی
تکایە خەمم بدەرەوە

پێکەنینێ نەپساوەکەت
سەناتای رەحی غەمباری منە

کاتێک تە دەرئەکەویت
ئەستێرەکان لە شەرما ئاوا دەبن

تە مایستریەکی سەرکەشی
عەشقی جادوویی من ئەکەیتە سەمفەنیا

سپتەمبەری 2015
دیسامبەری 2016
ئەڵمانیا - بیلەفەلد

تێبینی: ئەم پەستراوانە لە ژێر ناونیشانی مانیفێستی عەشق لە دیوانە شیعری "بەتیشکی عیشقت ئەدرەوشێمەوە" لە ساڵی 2017دا چاپ کراوە.

سۆو … عەلی حەمەشید بەرزنجی

سۆم خۆش و بەتامم
بە ئەوەی خۆشەویستم
ئاگادارین مندااڵن
میوەیەکی پێویستم
.
ڕەنگم سوورە و سەوز و زەرد
یان مزر یان شیرینم
ئاو و ژیاڵم زەرە
سەرچاوەی ڤیتامینم
.
من هەیبەی بەهەزکردنی
مشک و دڵ و نەو گەدەم
لەدوای شتنەوە بمخۆن
وزەی باش بەڵێش دەدەم
.…
٦/٢/٢٠٢٠